

Община Русе

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2017-2020 г.

Дата на приемането с акт на Общинския съвет: Решение № 59/Прието с Протокол №24/20.07.2017 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ	2
СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ	3
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ И ТЕРМИНИ	4
1. ВЪВЕДЕНИЕ	5
2. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА.....	8
2.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА РУСЕ	8
2.1.1 ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА	9
2.1.2 ТЕРИТОРИАЛНО-АДМИНИСТРАТИВНА ХАРАКТЕРИСТИКА. АДМИНИСТРАТИВЕН И УПРАВЛЕНСКИ КАПАЦИТЕТ.....	13
2.2. СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ПО КОМПОНЕНТИ	15
2.2.1 ВЪЗДУХ.....	17
2.2.2 ВОДИ	24
2.2.3 ЗЕМИ И ПОЧВИ.....	29
2.2.4 ОТПАДЪЦИ	33
2.2.5 ШУМ.....	37
2.2.6 РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА И ЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ	41
2.2.7 БИОРАЗНООБРАЗИЕ.....	42
2.2.8 ЗЕЛЕНИ ПЛОЩИ	45
2.3. ДЕМОГРАФСКА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА	47
2.3.1 БРОЙ И СТРУКТУРА НА НАСЕЛЕНИЕТО	47
2.3.2 ИНФРАСТРУКТУРА	49
2.3.3 СОЦИАЛНО ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА	52
3. ФИНАНСИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОКОЛНА СРЕДА	55
4. SWOT АНАЛИЗ	58
5. ВИЗИЯ	64
6. ЦЕЛИ, ПРИОРИТЕТИ И МЕРКИ.....	66
7. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	70
8. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА.....	79
9. ПРИЛОЖЕНИЯ.....	81
9.1 ПРИЛОЖЕНИЕ №1 - ПРЕГЛЕД НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	81
9.2 ПРИЛОЖЕНИЕ №2 - РАЗДЕЛ „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“	94

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1. Баланс на територията на община Русе.....	10
Таблица 2. Индикатори за състоянието на въздуха.....	19
Таблица 3. Инфраструктурни фактори за качеството на въздуха	21
Таблица 4. Мерки за подобряване на качеството на въздуха	23
Таблица 5. Индикатори за състоянието на почвите	30
Таблица 6. Образуване на отпадъци, тон.....	33
Таблица 7. Количества на разделно събрани масово разпространени и биоразградими отпадъци, тон	34
Таблица 8. Оценка на система за управление на отпадъците в община Русе	35
Таблица 9. Нормативни гранични стойности за шум	37
Таблица 10. Тенденции в нивата на шума.....	39
Таблица 11. Защитени зони в мрежата Натура 2000 на територията на общината	43
Таблица 12. Разходи за озеленяване, 2014 г.....	46
Таблица 13. Брой на населението на община Русе за периода 1965-2015 г.....	47
Таблица 14. Население на община Русе по населени места, 2003-2017 г.....	48
Таблица 15. Промяна на населението на община Русе (2001-2011 г.)	48
Таблица 16 Възрастова структура на населението на общината	49
Таблица 17. ВиК услуги в община Русе и страната	51
Таблица 18. Основни характеристики на предприятията от нефинансовия сектор, област Русе	53
Таблица 19. Икономически инструменти на екологична политика	55
Таблица 20. Резултати от SWOT анализ	58
Таблица 21. Дейности по реализацията на Програмата	67
Таблица 22. План на дейностите	70

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1. Местоположение на община Русе	8
Фигура 2. Местоположение и граници на община Русе	9
Фигура 3. Структура на общинската администрация	14
Фигура 4. Структура Въздействие – Състояние – Мерки	16
Фигура 5. Карта на СЗО за замърсяването на въздуха, 2016 г.	17
Фигура 6. Разположение на АИС „Възраждане“ и стационарен пункт № 2 в ЦДГ „Детелина“, кв. „Здравец – Изток“	18
Фигура 7. Снимки: Граждански протести в Русе във връзка със замърсяването на въздуха.....	18
Фигура 8. Снимка: изградени велоалеи	22
Фигура 9. ПСОВ-Русе.....	26
Фигура 10. Резултати от емисионния контрол на ПСОВ-Русе, в mg/l.....	27
Фигура 11. Карта на почвените подтипове в община Русе	29
Фигура 12. Графична визуализация на показателя Лнощ от СШК за гр. Русе, 2012 г.	38
Фигура 13. Експозиция на жителите на гр. Русе на обединен шум.....	39
Фигура 14. Снимки: примерни зелени шумозащитни стени	40
Фигура 15. Снимка: реконструирано кръгово кръстовище на бул. „Липник“	41
Фигура 16. Снимки от ПП „Русенски Лом“	43
Фигура 17. Снимки от парковете „Липник“ и „Приста“	45
Фигура 18. Основни пътища. Източник: Общински план за развитие 2014-2020 г.....	50
Фигура 19. Газоразпределителна мрежа	51
Фигура 20. Данни за БВП на човек от населението за областта и страната	52
Фигура 21. БДС по икономически сектори за областта и страната, 2014 г.	53
Фигура 22. Равнище на безработицата.....	54
Фигура 23. Разходи на общинския бюджет за дейности по опазване на околната среда.....	56

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ И ТЕРМИНИ

SWOT анализ	Анализ силни и слаби страни, възможности и заплахи
БО	Битови отпадъци
БФП	Безвъзмездна финансова помощ
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ГРАО	Гражданска регистрация и административно обслужване
ДЛС	Държавно ловно стопанство
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КР	Комплексно разрешително
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МС	Министерски съвет
НДЕФ	Национален Доверителен Екофонд
НПО	Неправителствена организация
НПУО 2014-2020	Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г.
НСИ	Национален статистически институт
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОБА	Общинска администрация
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ОПООС	Общинска програма за опазване на околната среда
ООп	Организация за оползотворяване на отпадъците от опаковки
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОПР	Общински план за развитие
ОПУДО	Общинска програма за дейностите по управление на отпадъците
ОУП	Общ устройствен план
ОЧЦМ	Отпадъци от черни и цветни метали
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
РУГ	Регионално управление на горите
СФЕС	Структурни фондове на Европейския съюз
ТБО	Такса за битови отпадъци

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Основание за разработване на програмата

Правомощията на органите на местната власт по отношение на процесите на управление на околната среда произтичат от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), където в чл. 17, ал. 1, т. 8 е посочено, че местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност, в т.ч. в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси.

Изработването на нова Програма за опазване на околната среда в Община Русе се налага поради следните основни причини:

- Съгласно чл. 79, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), кметовете на общините разработват програми за опазване на околната среда;
- Изтекъл е срокът на действие на съществуващата Общинска програма за опазване на околната среда (ОПООС), която е била с период на действие 2004-2010-2015 година;
- Страната, както и общините, навлязоха в нов програмен период (2014-2020 година), за който има изготвени голям брой стратегически документи, финансови инструменти и др., чиито възможности следва да бъдат използвани.

В съдържателно отношение ОПООС е разработена в съответствие с Методическите указания за изготвяне на общински програми за опазване на околната среда, утвърдени с решение на Колегиума на МОСВ на 29.11.1999 г. и е подчинена на целите на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и Националната стратегия за околна среда.

Период на действие на програмата

Настоящата общинска програма за опазване на околната среда на община Русе е разработена за периода 2017-2020 година, като по този начин е в съответствие с предвижданията на Общинския план за развитие (ОПР) на община Русе за периода 2014-2020 г., както и на голям брой стратегически документи на национално, регионално, областно и общинско ниво с обхват до 2020 година. От друга страна, това отговаря и на изискванията на чл. 79, ал. 2 от ЗООС, който определя период на изпълнение на програмите не по-малък от три години.

Изпълнение на досегашната програма

В съответствие с националната политика по отношение на опазването на околната среда основната цел на досега изпълняваната програма е била да бъдат съхранени природните богатства на община Русе и да бъде осигурена здравословна жизнена среда на жителите ѝ. Приоритетните области са били опазването на въздуха, водите и почвите и са включвали мерки, свързани с :

- подобряване качеството на атмосферния въздух;
- подобряване на системата за управление на отпадъците;

- осигуряване на необходимото количество и качество вода за населението и промишлеността и нейното пречистване след употреба.

Значителна част от предвидените с програмите мерки и действия са изпълнени, като най-важните от тях са следните:

- Проектирана и изградена е ГПСОВ гр. Русе – механично и биологично стъпало;
- Проектирано, изградено и въведено в експлоатация е Регионално депо за неопасни отпадъци гр. Русе с клетка за строителни и опасни отпадъци;
- В съседство с депото е изградена мобилна инсталация за оползотворяване на строителни отпадъци;
- Приключена е техническата рекултивация на старото общинско депо на гр. Русе;
- Редовно се провеждат замервания на по-значимите климатични и метеорологични фактори, влияещи върху състоянието на атмосферния въздух в района на гр. Русе;
- Своевременно се актуализират или изготвят нови документи с програмен и нормативен характер, което се налага вследствие изтичането на сроковете им на действие или във връзка с важните промени, настъпили в законодателството ни при приемането ни в ЕС;
- Улеснен и разширен достъп до информация, свързана с ООС, организиране и провеждане на обществени кампании по определени теми, акции по почистване и др.

Напредък е отчетен и по въпросите, свързани с участие на обществеността при решаване на проблемите на околната среда и при отчитане на мерките за повишаване на екологичното образование на населението.

Една част от мерките и действията, заложи в програмата не са реализирани или са изпълнени частично. Причините за това са в промяна на някои от приоритетите на общинското ръководство и администрацията, както и невъзможността своевременно да се осигури нужното финансиране или частично осигуреното финансиране, което води до спиране или неизпълнение на част от мерките и проектите. Като причина за това може да се посочи и дългият срок на действие на програмата и големите промени, настъпили през този период.

Някои от нереализираните мерки и дейности, заложи в ОПООС 2004-2010-2015 година са заложи в настоящата общинска програма или в някой от нейните съставни елементи, свързани с управление на отпадъците, качество на атмосферния въздух, шума и лечебните растения.

Принципи и основна цел на настоящата програма

Като логично следствие на досега изпълняваната ОПООС новата програма цели да продължи формирането на правилно екологично поведение на гражданите и стопанските субекти, да осигури разумен баланс между административните и пазарно-ориентираните икономически регулатори, като в максимална степен използва представения интегриран подход за координация и взаимодействие на структури, ресурси и усилия.

Съгласно приоритетите на Националната стратегия за околна среда, опазването на околната среда е свързано с прилагането на следните **основополагащи принципи**:

Принципи на ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, 2017-2020 г.:

- устойчиво развитие;
- предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве и околната среда;
- предимство на предотвратяването на замърсяването пред последващо отстраняване на вредите;
- участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда;
- информиране на гражданите за състоянието на околната среда;
- съхранение и опазване на екосистемите и биологичното разнообразие;
- възстановяване и подобряване качеството на околната среда в замърсените и увредени райони;
- интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионални политики за развитие на икономическите и обществени отношения.

Основната цел на Общинската програма за опазване на околната среда е да се постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми в Община Русе и да се подобри общото състояние на околната среда. Всичко това трябва да стане при съхраняване на природните богатства на общината и осигурена здравословна среда на жителите ѝ.

Стратегическите цели и приоритети на Програмата са разгледани в част 5.

Координация с други програми

Настоящата програма е съобразена с националните и регионални приоритети в опазването на околната среда, в т.ч.:

- Общински план за развитие на Община Русе за периода 2014-2020 г.;
- Интегриран план за градско възстановяване и развитие на град Русе 2014-2020 г.;
- Областна стратегия за развитие на област Русе 2014-2020 г.;
- Регионален план за развитие на Северен централен район (2014-2020 г.);
- Национална стратегия за регионално развитие (2012-2022);
- Оперативна програма „Околна среда“ (2014-2020 г.);
- Национална стратегия за околна среда (2009-2018) г.;
- Национален план за управление на отпадъците (2014-2020 г.);

Настоящата програма е обвързана с Общинската програма за управление на отпадъците и раздел „Лечебни растения“, които се явяват неразделна част от настоящата програма. Документът отчита още Програмата за намаляване на нивата на замърсителите и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух на територията на община Русе за периода 2015-2020 година, както и изготвените в началото на 2017 година актуализирани Стратегически карти за шум за агломерация Русе.

2. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

2.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА РУСЕ

Общината се намира в северната част на област Русе и е съставна част на Северния централен район за планиране. Заема територия от 570,62 кв. км., като това я прави най-голямата по територия сред 8-те общини на област Русе, което съставлява 18,79% от територията на областта и 0,51% от площта на България. Община Русе е разположена в Североизточна България на река Дунав и граничи с общините Сливо Поле, Кубрат (тя принадлежи към област Разград), Ветово и Иваново.

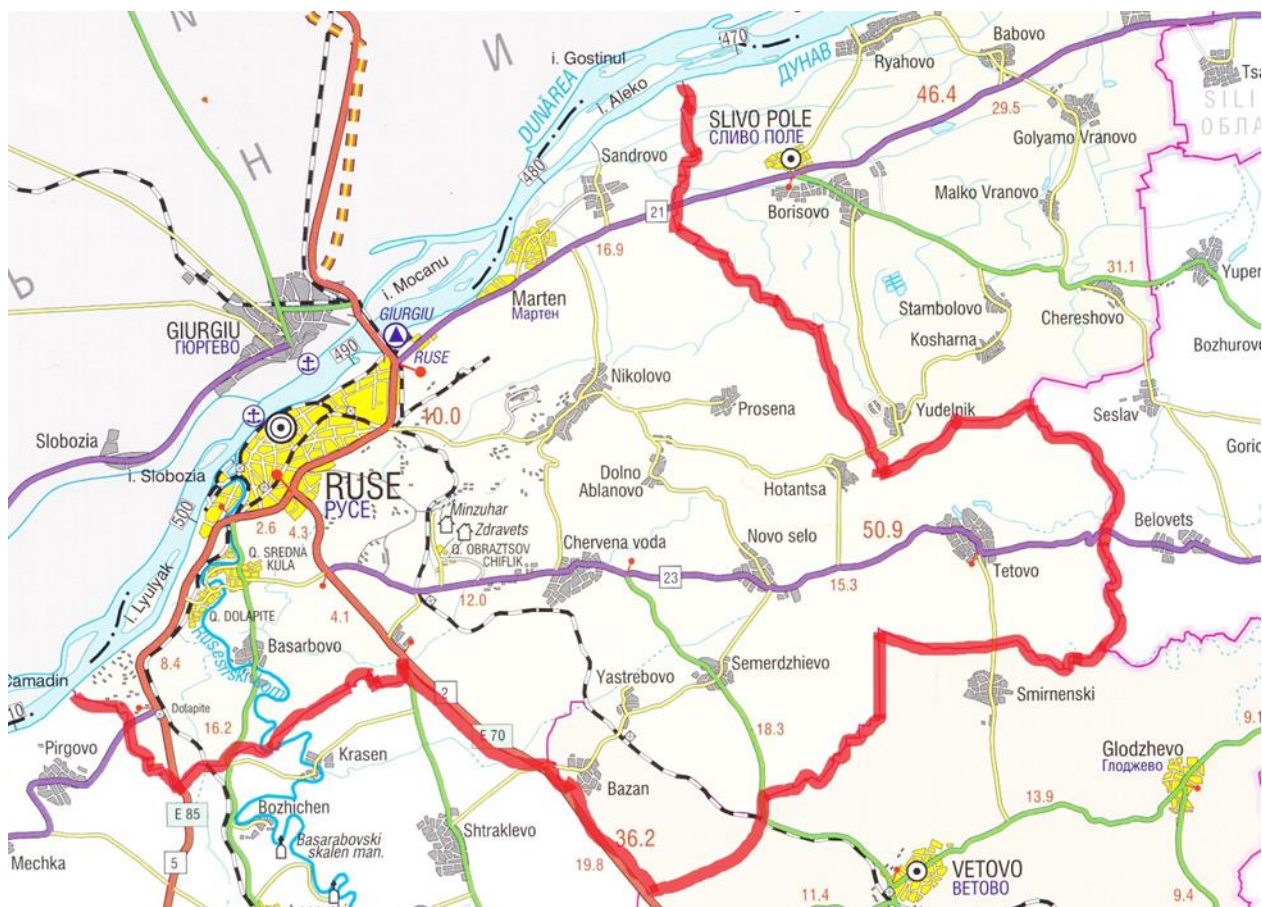

Фигура 1. Местоположение на община Русе

Река Дунав представлява държавната граница между България и Румъния и свързва общинския център – град Русе с десетте дунавски страни, както и със страните по Рейн чрез каналните връзки на Западна и Централна Европа. Принадлежността на Русе към Дунавския макрорегион съществено благоприятства социално-икономическото развитие на общината.

Град Русе е разположен на високия южен бряг на реката на 496 км от нейното устие в Черно море. Територията му е с формата на елипса, ориентирана с дългата си ос по крайбрежието по протежение на 11 км. Градът има добре оформена централна зона, пояс от жилищни квартали и две промишлени зони: Източна и Западна, в които е концентрирана по-голямата част от индустриалните предприятия.

Селищната система на общината се изгражда от 14 населени места: общинския център – гр. Русе, гр. Мартен и 12 села, най-големите от които са Николово и Тетово, с население над 2 000 ж. Още шест села са с население над 1 000 жители.

Фигура 2. Местоположение и граници на община Русе

Русе е сред най-важните икономически центрове на България и е петото по големина населено място в страната. По своето местоположение община Русе е важен национален транспортен комуникационен и търговски възел с намиращи се на нейна територия гранични пунктове на река Дунав и Свободна (безмитна) зона. В близост до гр. Русе е изграден първият мост на р. Дунав на територията на България, по който минава освен шосейна връзка и изключително важната ж.п. линия, която свързва страните от Централна и Източна Европа с България, а от тук се прави връзка с ж.п. линията София-Пловдив-Иstanbul, свързваща Европа с Азия.

Община Русе се намира върху твърде сложен и разнообразен терен, в обсега на който се различават: силно врязаната и каньоновидна долина на река Русенски Лом, заливната и двете незаливни тераси на река Дунав, стръмен лъсов склон и високите билни части на южното лъсово плато.

2.1.1 ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Природните условия в община Русе се характеризират като „условно благоприятни“. Територията ѝ е разположена в най-голямата крайдунавска низина на територията на

България – Побрежие. Балансът на територията по видове е представен в следващата таблица.

Таблица 1. Баланс на територията на община Русе

Наименование на вида територия	Площ в дка	Дял
Земеделски територии	359 033	76,53%
в т.ч. земеделски земи, частна общинска собственост	6 576,4	1,40%
в т.ч. пасища и мери	20 681,8	4,41%
Горски територии	30 277	6,45%
в т.ч. общински терени, заети с гори и храсти	27 280,6	5,81%
Населени места и др. урбанизирани територии	48 571	10,35%
Водни течения и водни площи	22 128	4,72%
Транспорт и инфраструктура	3 393	0,72%
Територии за добив на полезни изкопаеми и депа за отпадъци	5 792	1,23%
Общо	469 194	100%

Източник: Административен атлас на Република България, 2007 г. (без землището на с. Бъзън)

Общата площ на земеделските земи в община Русе е малко над 359 000 дка. Това представлява 76,53% от общата площ на общината, което е напълно съпоставимо с дела на земеделските територии в областта (75,88%). Делът на поливните площи прогресивно намалява и към настоящия момент може да се определи като незначителен.

На второ място в структурата на поземления фонд на общината са териториите, заети от населени места и др. урбанизирани територии (над 10% от територията), като от тях най-голям дял се пада на областния град Русе и прилежащите му промишлени, инфраструктурни и др. територии.

Горските територии заемат значително по-малък от средния за страната дял – едва 6,45% от нейната площ. Две трети от тях се падат на Лесопарк „Липник”, разположен в района на с. Николово. Лесопаркът представлява огромен горски масив от липови дървета с площ от около 20 000 декара и е смятан за най-големия лесопарк на територията на България. Този малък дял на горските територии не създава условия за развитие на стопански сектори като лесовъдство, дърводобив и дървопреработване с местни ресурси.

Изключително благоприятното географско и геостратегическо местоположение на община Русе, заедно с наличието на такова разпределение на поземления фонд, предопределят и основните стопански сектори, развивани в общината.

Релеф

Община Русе се характеризира с низинен и равнинно-хълмист релеф със средна надморска височина от 46 метра. Състои се от ниската заливна тераса край река Дунав с високи подпочвени води (3-4 метра над речното ниво) и надзаливна част до 60 метра. В резултат на врязването на река Русенски Лом във варовиковите пластове в най-югозападната част от територията на общината релефът е с меандриран каньоновиден характер.

Над най-старата железопътна гара (сега Национален музей на транспорта и съобщенията), разположена на заливната тераса, надморската височина е 22,8 метра. По-голямата част от град Русе лежи на надморска височина между 35 и 45 м, а на юг равнинният терен

постепенно преминава в хълмист и достига височина от 159 м при Саръбаир. Средната надморска височина на Русе е 45,5 метра.

В западната част на града теренът се понижава към широко отворената долина на дунавския приток Русенски Лом. Тази река разкрива дебелите слоеве лъос, покрил старокредните (барамски) варовици. Както край Дунав на запад от Русе, така и по скалистата долина на р. Русенски Лом има много кариери, от които в продължение на дълги години са добивани облицовъчни материали – бял камък.

Полезни изкопаеми

Районът на Община Русе е беден на полезни изкопаеми. Стопанско значение имат само находищата на строителни и мляни варовици (на териториите на с. Басарбово и с. Тетово) и на инертни материали от река Дунав.

Както беше отбелязано, в миналото броят на кариерите, от които се е вадил бял камък, е бил голям и с добитите в тях материали са били облицовани много сгради не само в Русе, но и в редица български и румънски градове. Русенският камък (наречен още басарбовски, пирговски, красенски) е мек и лесно се реже с трион. От много десетилетия кариерите при с. Пиргово край река Дунав в посока на Стълпище са изоставени. Красенските кариери се използват за отглеждане на гъби. Изоставени са и кариерите при селата Божичен и Иваново (старото село).

Климат

Климатът в района на Русе е умереноконтинентален, с характерни сухо и горещо лято и студена зима. Средната годишна температура е около 12°C, съответно средната юлска варира от 23° до 26°C, а средната януарска от 0° до -5,4°C. Есента и пролетта са краткотрайни. Пролетта настъпва рано и е по-студена от есента. Причина за това е малката надморска височина.

На територията на общината през зимата преобладават югозападни ветрове, а през пролетта североизточни. През летния сезон се наблюдават североизточни и югозападни ветрове, които често са с голяма скорост – до 40 м/сек. Характерното за тези ветрове е, че често са свързани с градушки и гръмотевици. Територията на общината е силно отворена на север, което е причина за силни и студени северни ветрове през зимата.

Валежите и влажността на въздуха са фактори, които оказват благоприятно влияние върху самоочистването на атмосферния въздух. По отношение на количеството паднали валежи община Русе се определя като суха, със средна годишна сума на валежите 562 мм, а средният годишен брой на дните с валежи е 138,9 дни. Снежната покривка е с дебелина 14 см, а средният годишен брой на дните със снежна покривка е 48,4 дни.

Валежният режим и количеството на валежите поставят различни проблеми, свързани с повърхностното оттичане и канализацията, особено при отчитане на наличието на високи подпочвени води.

Типично природно явление в района са мъглите. Средногодишният брой на дните с мъгла е 48,4 (главно през декември и януари-съответно 10,7 и 10,3 дни), за което допринасят

както протичащата в съседство река Дунав, така и приземното замърсяване на въздуха в агломерацията Русе – Гюргево (Румъния). Мъглата затруднява транспорта и производствената дейност, а също така влошава санитарно-хигиенните условия, вследствие увеличената замърсеност на атмосферния въздух.

Благоприятните климатични условия в комбинация с релефа създават добри предпоставки за развитие на селско стопанство.

Хидрография на територията

Реките Дунав и Русенки Лом и многобройните дерета формират хидрографската мрежа на общината. Геолого-геоморфоложкият профил на територията разкрива речни наноси върху лъос, лъосовидни отложения и аптски варовици. Повсеместно е разпространен пропадъчният лъос. В граничната зона на третата лъосова тераса съществува повишен инженерен риск. В участъци от заливната и първата придунavsка тераса се изисква съобразяване при фундирането на строежите.

Водните ресурси на община Русе се базират най-вече на водите на река Дунав. В чакълесто-песъчливите отложения в терасата на реката са акумулирани подземни води, които са в пряка хидравлична връзка с водите на реката. Голямата част от територията на града се характеризира с много дълбоко залягане на нивото на подпочвените води на дълбочина 20-25 метра. По тази причина те не могат да оказват практически каквото и да било влияние на строителството и експлоатацията на сгради и съоръжения в т.ч. и на канализационните мрежи. В участъците с високо водно ниво трябва да се прилагат хидроизолационни мероприятия за всеки конкретен случай.

Високият бряг, върху който е разположен град Русе, прави градът неуязвим за наводнения. Изключения правят заливната тераса, местата около устието на р. Русенки Лом – квартал Сарая, бившите флотски казарми, пристанище Русе-Запад и други.

Почви и растителност

Територията на община Русе, заета с гори и храсти, е малко над 6%. Най-разпространените почви на територията ѝ са черноземите (2 типа – карбонатни черноземи, слабомощни и излужени черноземи) и наносните почви (тип алувиални и алувиално-ливадни). Благоприятните водни, въздушни и топлинни свойства правят алувиално-ливадните почви едни от най-предпочитаните за земеделие, наред с черноземите. Те са подходящи за почти всички земеделски култури.

Измерените в миналото високи концентрации на олово в почвите при натоварени кръстовища доказват, че източник на замърсяване е автомобилния транспорт. Повишеното съдържание на олово в почвата е резултат от многогодишното му натрупване, тъй като транспортната схема на града и общината не е променяна с години. По отношение на замърсяване на почвата с битови, строителни, растителни отпадъци и оборски тор е характерно, че замърсяването е с локален характер и засяга главно мери и пасища в близост до селата.

Подземни природни богатства

Територията на община Русе е бедна на полезни изкопаеми. Стопанско значение имат само находищата на строителни и мляни варовици (на териториите на селата Басарбово и Тетово) и на инертни материали от р. Дунав.

Нарушени и замърсени терени

Извън земеделските площи и горския фонд, на които се падат около 83% от територията на общината, като нарушени могат да се определят следните територии:

- Населени места и др. урбанизирани територии¹ – 48 571 дка;
- Водни площи (водни течения, водни площи и вододайни зони) – 22 128 дка;
- Територии за транспорт и техническа инфраструктура – 3 393 дка;
- Територии за добив на полезни изкопаеми и депа за отпадъци – 5 792 дка.

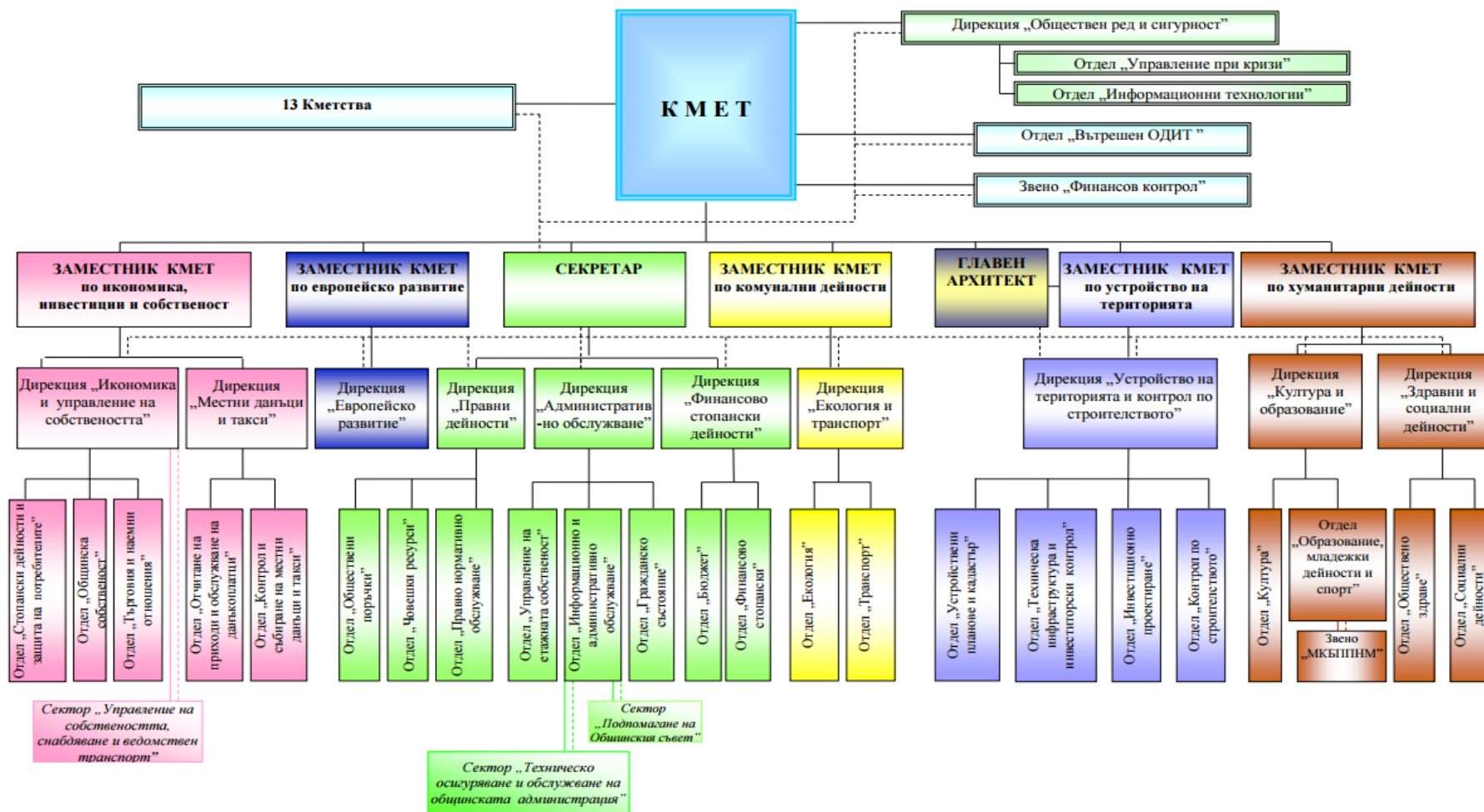
2.1.2 ТЕРИТОРИАЛНО-АДМИНИСТРАТИВНА ХАРАКТЕРИСТИКА. АДМИНИСТРАТИВЕН И УПРАВЛЕНСКИ КАПАЦИТЕТ

Общината е на първо място както по територия, така и по население сред осемте общини в област Русе и включва 14 населени места: общинския център – гр. Русе, гр. Мартен и 12 села, най-големите от които са Николово и Тетово. Административното управление се осъществява от кмета на общината и 13 кметове на кметства, както следва: Басарбово, Бъзън, Долно Абланово, Мартен, Николово, Ново село, Просена, Сандрово, Семерджиево, Тетово, Хотанца, Червена вода и Ястребово.

Град Русе е традиционен обединяващ център с изградена инфраструктура за обслужване на населението не само от общината, но и на областно и регионално равнище. Това осигурява нормалното функциониране на населените места от общината.

Структурата на общинската администрация е показана на фигурата по-долу.

¹ в т.ч.: територии с жилищни функции (фонд населени места); територии за производствени, общественообслужващи, складови и рекреационни дейности; паркове (в т.ч. гробищни), градини и терени за спорт и атракции; необработваеми земи (дерета, оврази, скали, изоставени кариери и др.);

Легенда: ————— Функционална йерархическа зависимост
 - - - - - Административно йерархическа подчиненост

Фигура 3. Структура на общинската администрация

Дирекция „Екология и транспорт“ включва два отдела: „Екология“ и „Транспорт“ и отговаря за изпълнението на следните функции:

Функции на Дирекция „Екология и транспорт“:

- Изготвяне, актуализиране и отчитане на планове, програми и стратегии на общината;
- Организация и провеждане на инициативи, свързани с осъществяването на политиката на общината по опазване на околната среда, организацията на движение и транспорт;
- Оптимизиране на транспортната схема за обществен транспорт в общината;
- Координация с други държавни и териториални институции по проблеми, отнасящи се до благоустрояването, озеленяването, опазването на околната среда и транспорта;
- Координация и контрол на фирмите, извършващи дейности по транспорта, строителство, сметосъбиране и сметоизвозване, снегочистване, почистване и поддържане на териториите, предназначени за обществено ползване, експлоатацията на депа и инсталации, както и контрол по изпълнението на сключените договори;
- Разработване на проекти, свързани с опазване на околната среда, организацията на движение и транспорта.

Организационната структура в Община Русе с ангажименти по опазването на околната среда, в т.ч. и за управлението на отпадъците, е следната:

- Кмет на Община Русе;
- Заместник кмет „Комунални дейности“;
- Директор на Дирекция „Екология и транспорт“;
- Началник отдел „Екология“;
- Отдел „Екология“ (съставен от главен инспектор, старши инспектор, 5 инспектори и 6 инспектори по чистотата);
- Кметове на кметства;
- Общинско предприятие „Комунални дейности“;
- Общинско предприятие „Паркстрой – Русе“;
- СЗ „Контрол, охрана, обществен ред и сигурност“;
- Постоянна комисия по Комунални дейности към ОБС Русе (съставена от председател и 12 члена).

2.2. СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ПО КОМПОНЕНТИ

Целта на настоящия анализ на околната среда е да се определи съществуващото и състояние по фактори (компоненти на околната среда), които имат значение за разработване на програмата, като същевременно се анализират и причините, които са довели до това.

Състоянието на околната среда на територията на община Русе се характеризира с естествено разнообразие, значително изменено вследствие антропогенната дейност,

както и със запазени до известна степен природни дадености. Активната дейност на човека е повлияла в по-малка или по-голяма степен негативно върху всички компоненти на природната среда – скали, почва, въздух, вода, почва, растителност и животински свят и на ландшафтите като цяло. Всичко това, а също географското положение и климатичните фактори, са от важно значение за екологичното състояние на населените места в общината.

Съществуващото състояние на околната среда по компоненти – атмосферен въздух, води, почви, защитени територии и биоразнообразие, отпадъци, шум и зелени площи и факторите, оказващи негативно въздействие върху нейното състояние (в т. ч. и източниците на замърсяване) са представени в отделен анализ за всеки от изброените компоненти.

Методология

Анализът на околната среда ползва методологията, първоначално разработена от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие и впоследствие адаптирана от Европейската банка за развитие за изготвяне на стратегически планове за действие за Зелените градове², базирана на концептуалната аналитична рамка на модела „Движещи сили–Натиск–Състояние–Въздействие–Отговор“.

Методологията позволява оценка на параметрите на околната среда (анализ по компоненти), проследяване на влиянието на инфраструктурата (анализ по фактори) върху параметрите на околната среда и определяне на приоритетните мерки от страна на общността за постигане на желаните параметри на околната среда.

Фигура 4. Структура Въздействие – Състояние – Мерки

Анализът започва с оценка на състоянието и тенденциите в отделните компоненти на околната среда, последван от оценка на факторите или на влиянието на

² Green City Programme Methodology, 2017

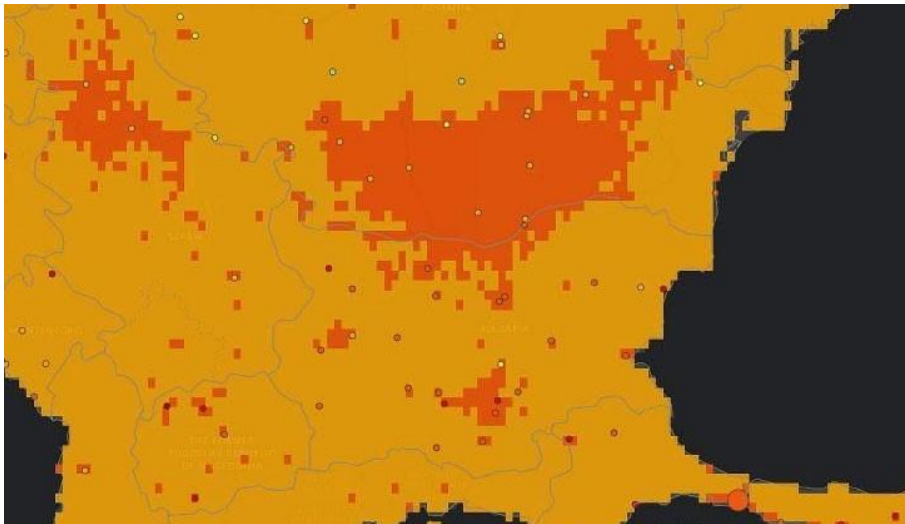
инфраструктурата, оценка на мерките, предприети от населението, Общинската администрация и фирми.

2.2.1 ВЪЗДУХ

Анализ на състоянието

Община Русе е определена като проблемна по отношение на състоянието на атмосферния въздух и е включена в националния списък на общините, които трябва да изготвят програма за повишаване качеството на атмосферния въздух (район за оценка на управлението на качеството на атмосферния въздух (КАВ) №23). Такива в България са 29 общини.

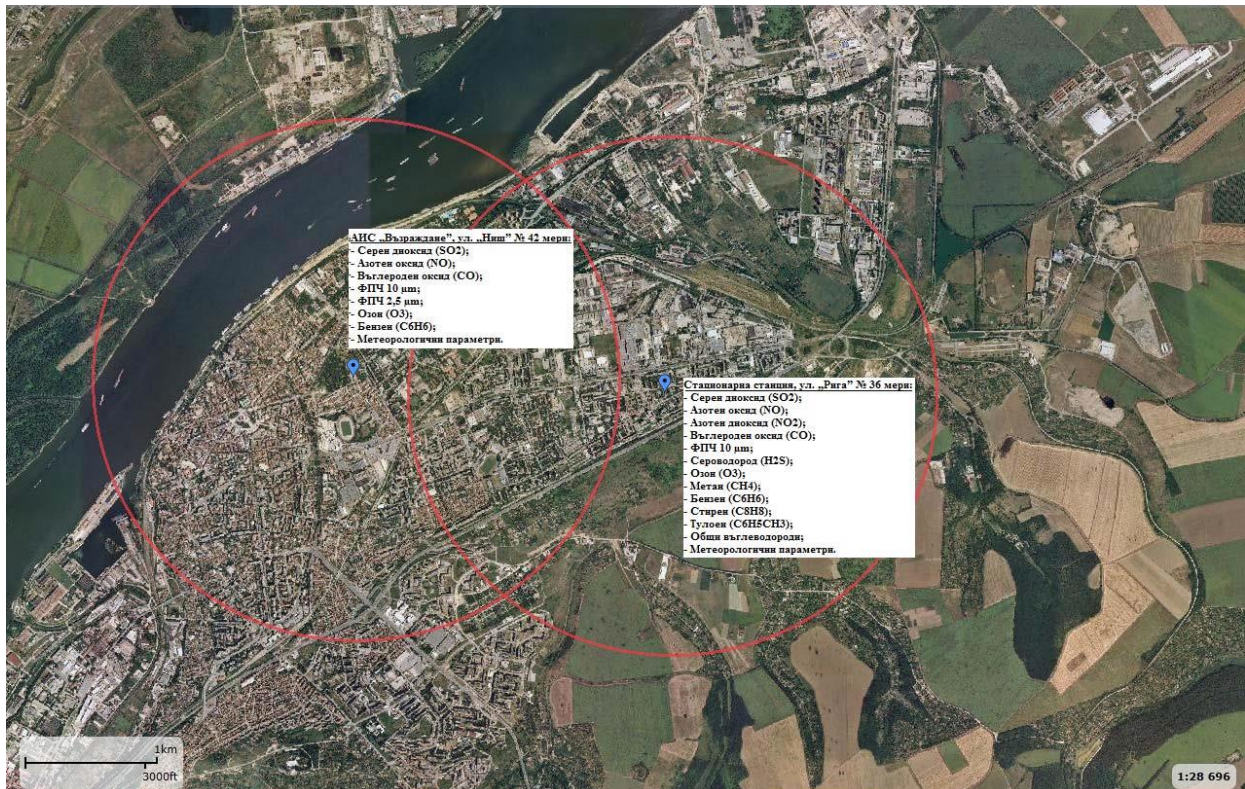
Замърсяването на въздуха в страната е представено на следната карта, изготвена по проучване, възложено от Световната здравна организация.

Фигура 5. Карта на СЗО за замърсяването а въздуха, 2016 г.

Общината попада в обхвата на РИОСВ-Русе, която следи за състоянието и качеството на атмосферния въздух на нейната територия.

Контролът на основните показатели, характеризиращи качеството на приземния слой на атмосферния въздух, и тяхното замерване става в пунктовете за мониторинг на Министерството на околната среда и водите. На територията на община Русе е изградена мрежа за контрол на качеството на атмосферния въздух от автоматична измервателна станция, ДОАС система (диференциална, оптична, автоматична, атомноабсорбционна спектрофотометрия) за контрол качеството на атмосферния въздух и мобилна автоматична станция. Те обслужват следните пунктове, включени в системата на националния екомониторинг и поддържани от местната лаборатория към ИАОС:

Фигура 6. Разположение на АИС „Възраждане“ и стационарен пункт № 2 в ЦДГ „Детелина“, кв. „Здравец – Изток“

Източник: Регионален доклад за състоянието на околната среда, 2016

Във връзка с получени през 2016 г. многобройни сигнали от граждани през месец септември 2016 г. на територията на РУ „Ангел Кънчев“ е разположена мобилна автоматична станция (освен представените станции на горната фигура).

Фигура 7. Снимки: Граждански протести в Русе във връзка със замърсяването на въздуха

Замърсителите на атмосферния въздух на територията на общината са: фини прахови частици, серен диоксид, сероводород, азотен диоксид и азотен оксид, въглеродни окиси, озон, метан, бензен, стирен, тулоен, общи въглеродороди.

За оценяване състоянието на индикаторите и критериите за оценка на качеството на атмосферния въздух се използва структурата Методологията на ЕБВР за Зелените градове, 2017 г. и международни критерии за оценка и по-конкретно на Световната здравна

организация. Стойностите и оценката на основните индикатори за качеството на въздуха за община Русе са дадени в следната таблица:

Таблица 2. Индикатори за състоянието на въздуха

Индикатор	Мярка	Критерии за оценка			Източник/ критерий	Стойност	Тенденция	Източник ³ :
Годишна средна концентрация на ФПЧ _{2.5}	µg/m ³	<10	10-20	>20	СЗО	23.3 (2016) 33 (2013)		Стр. 24 Данните за 2013 са от СЗО ⁴
Годишна средна концентрация на ФПЧ ₁₀	µg/m ³	<20	20-50	>50	СЗО	41 (2016) 47 (2013)		Стр. 22
Дневна средна концентрация на SO ₂	µg/m ³	<20	20-50	>50	СЗО	10 (2016) 10 (2013)		Стр. 25, и доклада за 2013
Годишна средна концентрация на NO _x	µg/m ³	<40	40-80	>80	СЗО	21 (2016) 18 (2013)		Стр. 27

Прагът за годишната средна концентрация за ФПЧ_{2.5}, заложен за 2016 г. в Наредба на Министерство на здравеопазването № 12/15.07.2010 г., е 25 µg/m³, като достигането на прага, определен от СЗО от 20 µg/m³, е заложено към 2020 г. През 2016 г. стойностите на основните индикатори за качеството на въздуха в общината са под праговите стойности по критериите на Наредбата на МЗ.

Допълнителна информация:

- За средноденонощната норма на ФПЧ₁₀ се регистрират превишения, като и тук тенденцията е към намаляване: 77 броя превишения през 2016 г. спрямо 109 пъти през 2013 г., регистрирани изцяло през зимните месеци, като замърсяването на въздуха през зимата е национален проблем;
- Регистрирани са отделни превишения на средночасовите норми на сероводород;
- През 2016 г. не са регистрирани превишения на нормите за озон, за въглероден диоксид и за бензен.

Анализ на факторите

Основните замърсители на въздуха на територията на община Русе са фините прахови частици. Прах се изхвърля във въздуха при непълно изгаряне на твърди и течни горива в ТЕЦ, промишлеността, транспорта, бита и др., както и при високотемпературни промишлени процеси. Прахови частици се формират и чрез химически реакции, включващи азотните оксиди, серния диоксид, летливите органични въглеводороди, амоняк и др.

³ Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2016 на Регионална инспекция по околната среда и водите гр. Русе

⁴ http://www.who.int/phe/health_topics/outdoorair/databases/cities/en/ на базата на превръщане на стойностите за ФПЧ₁₀. Този показател е в норма, съгласно Наредба № 12/2010

Промишленост - Контролирани източници на емисии на територията на РИОСВ – Русе

Регионалната инспекция по околната среда и водите контролира около 200 обекта с организирани източници на вредни емисии в атмосферния въздух. Сред тях са „Топлофикация Русе“ ЕАД, „Оргахим“ АД, „Екон 91“ ООД, „Мегахим“ АД, „Спарки“ АД, „Русенска корабостроителница“ АД, „Дунарит“ АД, „Лубрика“ ООД, „СЕТ“ АД, „Жити“ АД, „Юта“ АД, „Монтюпе“ ЕООД, „Скални материали“ АД, „Марисан и Колев“ ООД, „Керос“ АД. Налице е изискване експлоатацията на тези производства да се осъществява само при наличието на издадено комплексно разрешително за работа, при изпълнение на условията, заложи в него и при спазване на установените норми за допустими емисии (НДЕ), за контрол и мониторинг на компонентите и факторите на околната среда.

При други 250 обекта РИОСВ следи за спазването на мерките за ограничаване емисиите на летливи органични съединения (терминали за горива и бензиностанции), както и ограничаване изпускането на озоноразрушаващи газове и флуорирани въглеродородни газове, предизвикващи парников ефект (хладилни и климатични инсталации, топлинни помпи, автоклиматици и др.).

Ежегодно РИОСВ-Русе дава предписания и съответно налага санкции за неспазване на нормите за допустими емисии на оператори, експлоатиращи производствени инсталации в конкретни предприятия. В резултат на изпълнение на предписанията или на заложи мерки в програми за техническа поддръжка на пречиствателни съоръжения от страна на санкционираните обекти има случаи на отмяна или намаление на санкциите.

На територията на общината все още има голям брой обекти, които работят на твърдо и течно гориво. Част от новопоявилите се фирми вече са с неизправни пречиствателни съоръжения. Износването и недоброто поддръжане на част от съществуващите пречиствателни съоръжения също допринася за влошаване на качеството на въздуха

Инфраструктурни фактори

Износеният автомобилен парк (автомобили, камиони и автобуси) и големият брой транзитно преминаващи превозни средства, главно тежкотоварни, изхвърлят в атмосферата големи количества вредни съединения и се явяват значим фактор за замърсяването на въздуха.

Използването на твърдо гориво за отопление на голям дял от населението остава основен източник на комунално-битово замърсяване на въздуха през студеното полугодие, главно със серен диоксид и прах. Газифицирани са 10% от домакинствата⁵, клиенти на Топлофикация са малко под 30% от домакинствата⁶.

За запрашаемостта на град Русе и замърсяването с фини прахови частици допринасят и износените и недобре поддръжани улични настилки, неасфалтираните улици и пътища,

⁵ http://energia.elmedia.net/bg/2014-3/interview/a_00904.html

⁶ https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%95%D0%A6_%D0%A0%D1%83%D1%81%D0%B5_%D0%98%D0%B7%D1%82%D0%BE%D0%BA

недостатъчната ефективност на част от прилаганите комунални дейности (уличната мрежа извън центъра се мие частично; техниката за метене и оросяване на улиците е стара и амортизирана) и непълната обезпеченост на средства за развитие на модерно и ефективно комунално стопанство.

Таблицата по-долу обобщава състоянието на инфраструктурните индикатори според международни критерии:

Таблица 3. Инфраструктурни фактори за качеството на въздуха

Индикатор	Мярка	Критерии за оценка			Източник на критерия ⁷	Стойност	Източник
		<6	6-12	>12			
Средна възраст на автопарка	години	<6	6-12	>12	МАБР	14.7 ⁸	Изследване градския пътнически транспорт ⁹
Велоалеи на 100 000 население	km	> 25	15–25	< 15	МАБР	14 ¹⁰	Интегрирана система за градски транспорт на град Русе
Относителен дял на населението с достъп до централно отопление ¹¹	%	> 90	70-90	< 70	ОИСП	< 70	Данни за клиентите на газификация и топлофикация

Преимущественото използване на обществен градски транспорт и на велоалеи е сред факторите с влияние за чистотата на въздуха на гр. Русе като алтернатива на частния превоз с автомобили. Такъв фактор е и газификацията и централното топлоподаване спрямо алтернативното индивидуалното отопление с твърди горива. Макар индикаторите да са с критичните стойности спрямо международните критерии, стойностите им са по-добри от средните за страната.

Климат

От климатична гледна точка най-неблагоприятен за качеството на въздуха е зимният сезон, когато е най-голям процентът на тихото време и най-голям броят на дните с мъгли и малко количество слънчева радиация, което обуславя турбулентен топлинен поток. Всички тези фактори водят до задържане на замърсителите от местни източници в приземния въздушен слой. По отношение на другия основен климатичен фактор – наличието на вятър над 1 м/сек., който спомага процесите за разсейване на замърсителите или самопречистване на атмосферния въздух, следва да се отбележи, че

⁷ Използвани са международни критерии за оценка, в този случай на Междумериканската банка за развитие.

⁸ В София е 15 години. <http://front.bg/bulgaria/society/do-2-godini-srednata-vyvrast-na-avtobusnija-park-v-sofija-pod-7-godini>

⁹ <http://conf.uni-ruse.bg/bg/docs/cp15/4/4-13.pdf>

¹⁰ В София - 0.3 км на 100 хил население.

¹¹ Косвен индикатор за населението, което използва твърдо гориво за отопление

преобладаващите в региона зимни ветрове с висока средна скорост влияят благоприятно за хоризонталното разсейване на атмосферните замърсители.

Анализ на мерките

Програма за намаляване нивата на замърсителите и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух на територията на община Русе за периода 2015-2020 година

В момента е в сила изготвената и приета през м. март 2016 година нова Програма за намаляване на нивата на замърсителите и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух на територията на община Русе за периода 2015-2020 година, в която въз основа на данните за нивата на следените от автоматичните системи показатели (серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух) са заложили мерки за намаляването им. Програмата е в съответствие с изискванията, поставени в Закона за чистотата на атмосферния въздух и Наредба №12/15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух. Целта на програмата остава непроменена – нивата на фини прахови частици 10 (ФПЧ10) на територията на община Русе да бъдат намалени. Новите мерки и проекти за подобряване на КАВ в програмата са групирани като краткосрочни и дългосрочни и са изчерпателно представени в т. 9 на Програмата, като са насочени към намаляване на емисиите по сектори - комунално битов сектор, транспорт и промишленост.

Интегрирана система за градски транспорт – Русе

Системата се финансира по ОП „Регионално развитие“. Първият етап, на стойност около 29 млн. лв., е приключил, като екологичните и социално-икономическите ползи са:

- над 390 хил. часа спестено време за пътуване;
- 3% увеличение на използване на масовия градски и обществен транспорт (включително хора с увреждания);
- 1600 привлечени пътници от леките автомобили дневно;
- 8т/год. намаляване на емисиите парникови газове (CO₂ и еквивалентни).

Фигура 8. Снимка: изградени велоалеи

Вторият етап от проекта се изпълнява по ОП „Региони в растеж“ 2014 - 2020 г. Той е насочен към повишаване на привлекателността на обществения градски транспорт, подобряване на достъпността, на функционалността и постигане на подобрена мобилност в рамките на община Русе, изграждане на велосипедните и пешеходните алеи. Най-големият компонент в проекта е за обновяване на бул. „Придунавски“, рехабилитация на 2 пасарелки и изграждане на една нова.

РИОСВ

Комплексните разрешителни за функционирането на производствата от Приложение 4 на ЗООС поставят границите на емисиите от съответното производство и изискват своевременни инвестиции за недопускане на замърсявания. Във връзка с констатирани нарушения на нормите за допустими емисии на вредни вещества в атмосферния въздух през 2016 г. РИОСВ е изготвил 6 преписки, от които по налагане – 2, възобновяване – 1, отмяна – 2 и намаление – 1 на текущи месечни санкции.

Фирми

Фирмите правят инвестиции в подмяна и модернизация на пречиствателните съоръжения. „Топлофикация“ Русе ЕАД съобщава за направени инвестиции в подмяна на електрофилтри, както и за планирани инвестиции за изграждане на сероочистващи инсталации и реконструкция на горивните системи.

Следващата таблица дава оценка на мерките, които се предприемат от общинска администрация и фирми. Критериите за оценка могат да бъдат само качествени:

Таблица 4. Мерки за подобряване на качеството на въздуха

Сектор	Аспект	Индикатор	Критерии за оценка			Оценка
Транспорт	Избор на начин на придвижване	Разширение и подобрене на обществения и немоторизиран транспорт са планирани и подкрепени с инвестиции	Наличен и добре функциониращ обществен и немоторизиран транспорт	Изпълняват се мерки, но не са достатъчни	Няма мерки и инвестиции	Изпълнява се интегрирана система за градски транспорт, необходими са допълнителни инвестиции
Индустрия	Емисии	Организираны емисии под нормите от комплексните разрешителни	Инвестиции за подмяна и модернизация на горивни системи и пречиствателни съоръжения	Изпълняват се мерки, но не са достатъчни	Няма мерки и инвестиции	Част от предприятията съобщават за ангажиментите си и тяхното изпълнение.

Основни изводи

Състояние и тенденции

- Намалява количеството на емисиите от ФПЧ2.5 и ФПЧ10 в атмосферния въздух и броят на превишенията на дневните ПДК през зимните месеци;

- Трайно ниски остават нивата на основните следени замърсители – серни и азотни оксиди, въглероден оксид, бензен и озон;
- Наблюдава се тенденция за подобряване качеството на атмосферния въздух на територията на община Русе.

Фактори

- Експлоатацията на предприятията в съответствие с изискванията на комплексните разрешителни;
- Неорганизираните източници на емисии могат да окажат отрицателно въздействие върху ограничени територии на община Русе;
- Климатичните фактори, обуславят висок потенциал за замърсяване на атмосферния въздух през зимния сезон от местни източници;
- Моторните превозни средства са източник на замърсяване на въздуха с азотен диоксид;
- Използването на твърди горива за битово отопление води до повишаване на емисиите на серен диоксид и прах;
- Състоянието на пътната настилка в населените места от общината е износена и е една от причините за наднормени концентрации на прах.

Мерки

- Приета е Програма за намаляване нивата на замърсителите и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух на територията на община Русе за периода 2015-2020 година;
- Емисиите на големите промишлени предприятия, потенциални замърсители на атмосферния въздух, се контролират от РИОСВ Русе;
- Две стационарни и една мобилна автоматични измервателни станции за качеството на атмосферния въздух работят на територията на гр. Русе
- Разширява се системата на газификация и топлофикация на гр. Русе;
- Изпълнява се интегрирана система за градски транспорт, насочена към увеличение на използване на масовия градски и обществен транспорт и изграждане на велоалеи.
- Гражданското общество е активно по въпросите на замърсяването на въздуха, с което е партньор и коректив на общинската администрация.

2.2.2 ВОДИ

Състоянието на водите в община Русе е в зависимост от състоянието на развитите отрасли на промишлеността, селското стопанство, нивото на развитие на инфраструктурата и технологиите на пречистване.

Анализ на състоянието

Повърхностни води

Територията на община Русе попада в границите на Басейнова дирекция за управление на водите – Дунавски район, която е с център в град Плевен и водно бюро в гр. Русе. Хидрографската мрежа и водните ресурси на общината се формират главно за сметка на оттока на пълноводната през цялата година река Дунав (от км 507 до км 471 от нейното

течение) и долното течение на нейния основен приток на територията на общината – река Русенски Лом. Оттока на реките е неравномерен и водните количества зависят от сезона при средногодишно количество на валежите за общината 562 мм. Южната и източната част на общината е прорязана от редица дерета, които са сухи през по-голямата част от годината. Естествени езера и минерални води на територията на общината няма. Има изкуствено създадени язовири за напояване и риборазвъждане в с. Николово, до „Образцов чифлик“ и два в с. Тетово.

Физикохимичните показатели на повърхностните води са сравнително добри. За това сочат данните от емисионните контроли в пунктовете за контрол на физикохимичните показатели. Качеството на водите на река Дунав отговарят на водоприемник III-та категория по всички показатели. Замърсяването на водите на река Русенски Лом често са над ПДК и показват отклонение от нормите за II категория приемник.

Подземни води

Подземните води се използват за питейно-битови и производствени нужди. В терасата на река Дунав подземните води са порови и са в пряка хидравлическа връзка с нейните водни стоежи. Поради това тяхното ниво се колебае в широки граници – от кота 13-14 м до кота 19-20 м. Извън територията на Дунавската тераса подземните води са дълбоки, пукнатинно-карстови, акумулирани във варовиците. Те са с голям дебит и се използват за промишлени нужди.

На територията, контролирана от РИОСВ-Русе, функционират 22 пункта за мониторинг на подземните водни тела. Ежегодно в тези пунктове се извършват анализи на взетите проби от подземните води в община Русе. По отношение на карстовите води пункт Помпена станция „Цветница“ е с добри показатели по стандартите за качество, съгласно изискванията на Наредбата за проучване, ползване и опазване на подземните води.

Водоснабдяване и канализация

Дейностите по водоснабдяването и канализацията в община Русе се осъществяват от „ВиК“-гр. Русе, което поддържа и стопанисва съответните водопроводни и канализационни мрежи и обслужва изградените шахтови и тръбни кладенци и сондажи. Водоснабдяването на Русе, Мартен и Сандрово се осъществява от водоснабдителна система „Сливо поле“ от кладенци тип „Раней“, от шахтови кладенци и дълбоки тръбни сондажи. Освен от ВС „Сливо поле“ град Русе и кварталите се водоснабдяват и от ПС „Цветница“ и от дълбоки сондажи по терасата на р. Русенски Лом. Останалите населени места имат изградени собствени водоизточници на своите територии. Някои от водоизточниците с недобри показатели на питейната вода (например с наднормено съдържание и нитрати) са консервирани, а този в Ново село е спрял през 1995 година.

Водоподаването за град Русе е 100% помпажно и се основава на 14 бр. помпени станции и 11 бр. напорни и черпателни резервоари. Дължината на водопроводната мрежа е над 500 км. Изграждането и е започнало още през 1911 година.

Канализационната система на гр. Русе е смесен тип, изпълнена по т.нар. „перпендикулярно пресечена“ схема. Всички подколлектори, слизаци към приемника, се пресичат от крайбрежен колектор. Общата дължина на експлоатираната канализационна

мрежа надхвърля 300 км. Количествата на заустваните води през 2014 г. за гр. Русе са 8 578 хил.м³. След въвеждане на ПСОВ Русе качеството на отпадъчните води, зауствани в река Дунав е съгласно нормите, заложи в разрешителното за заустване. Невключени към ПСОВ са колекторите, заустващи в р. Русенски Лом.

Отпадъчни води и канализационна система

Приемници на отпадъчните води, които се формират от производствената и комунално-битовата дейност на града са реките Дунав и Русенски Лом. Град Русе се характеризира с многобройни директни зауствания на отпадъчни води във водоприемниците, като на територията на общината има изградена канализационна система само в град Русе.

Отвеждането на отпадъчни води е налице за 90% от населението на Русе. Определена степен на пречистване на отпадъчните води се постига от локалните пречиствателни съоръжения, като септични ями, биофилтри, мазноуловители, каломаслозадържатели и заводски пречиствателни станции. По-значителни пречиствателни станции за производствени отпадъчни води са изградени в следните промишлени обекти: „Жити“ АД, „СЕТ“ АД и „Дунарит“ АД.

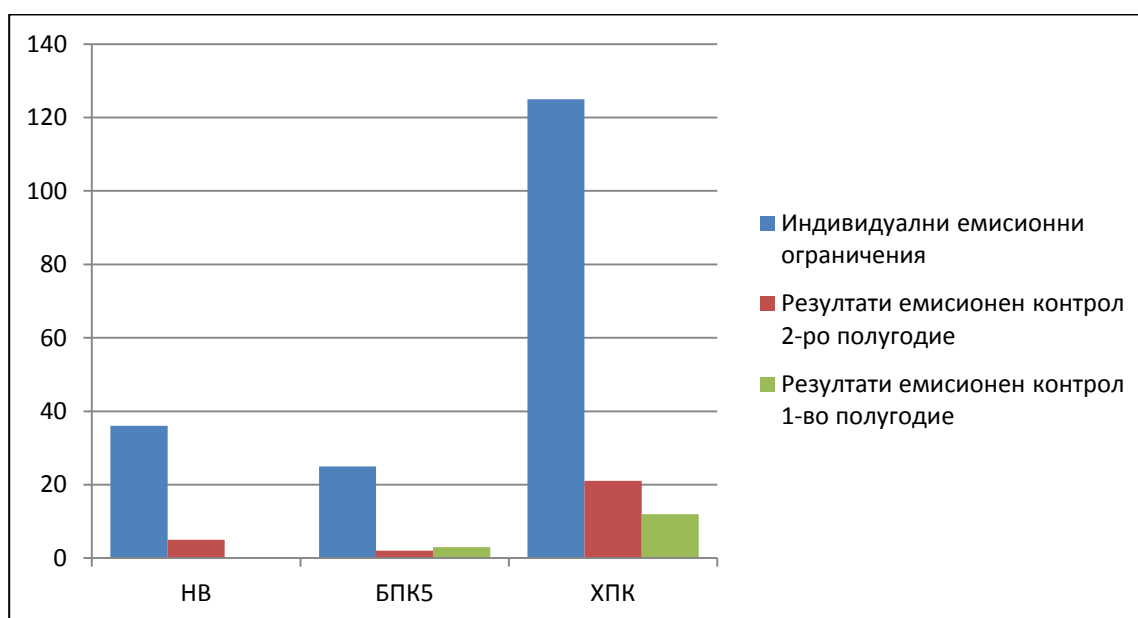
В периода 2007-2012 г. е реализиран Интегриран воден проект за гр. Русе, който включва: рехабилитация и разширение на водоснабдителната мрежа, рехабилитация и разширение на канализационната мрежа, изграждане на нова пречиствателна станция за отпадъчни води, обновяване на помпени станции, изграждане на магистрален водопровод. ПСОВ на гр. Русе е въведена в експлоатация през месец декември 2011 г.

Фигура 9. ПСОВ-Русе

Пречистването на отпадъчните води включва механично, химично, физикохимично и биологично пречистване. Всеки един от тези методи на пречистване е комбинация от различни операции и процеси, които се реализират в отделни съоръжения. Пречиствателната станция е проектирана съгласно немските норми за проектиране на пречиствателни станции ATV-A131 от „Abwassertechnische Vereinigung e.V.“, което осигурява пречистване на отпадъчните води от града до степен, позволяваща заустването им в р. Дунав при спазване на всички закони, норми и изисквания на страната.

През 2012 г. е извършено първото пробонабиране и физико-химичен анализ на проби на отпадъчни води на новоизградената ГПСОВ. Резултатите показват достигане на индивидуалните емисионни ограничения и добър ефект на пречистване. През 2016 г. е извършен контрол на отпадъчните води от ПСОВ-Русе. Анализът обхваща две полугодия¹², като резултатите от него са представени на фигурата по-долу:

Фигура 10. Резултати от емисионния контрол на ПСОВ-Русе, в mg/l

Промишлените площадки, които функционират на територията на град Русе, заустват в канализационната система и през годините не са регистрирани сериозни случаи на негативно въздействие върху водните тела. Обектите за преработка на мляко, производство на продукция от плодове и зеленчуци, месна промишленост, производство на алкохол и алкохолни напитки формират биоразградими отпадъчни води. Всички имат изградени пречиствателни станции за отпадъчни води. Поради спецификата на производството отпадъчните води са силно замърсени и изискват добра поддръжка на пречиствателните съоръжения. Почти всички обекти имат проблеми с качеството на пречистените отпадъчни води. Периодично има случаи на замърсяване на приемниците на отпадъчните води, предимно на суходолията.

¹² Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2016 година, РИОСВ гр. Русе

Анализ на факторите

Качеството на водите е най-значителния индикатор за въздействието на човешката дейност върху естествената водна среда. Основните източници на замърсявания на водите, от които идват и съответните проблеми, са промишлеността, населените места, транспортът и земеделието.

Промисленост

На територията на град Русе е обособена агломерация от производствени предприятия в т.нар. „територия на бившето КТМ“, където се експлоатират около 36 обекта с разнородна дейност. Към канализационната мрежа няма действаща ПСОВ за пречистване на отпадъчните води от всички действащи обекти в обхвата на територията. Заустването им в река Дунав се извършва повърхностно чрез няколко основни канализационни колектора.

Основен проблем в контрола на млекопреработвателните предприятия е увеличаване на капацитета им на производство без необходимата реконструкция и разширение на наличните пречиствателни съоръжения.

Може да се направи извод, че основен проблем с предприятията на територията на общината е неправилната им експлоатация и нерегламентираното им заустване във водни обекти (т.е. без разрешително за заустване или съответен договор с ВиК оператор). През 2016 г. са констатирани неколкостепенни изпускания на непречистени производствени отпадъчни води във водоприемниците.

Населени места

Единствено в град Русе има изградена канализационна система. Тъй като в останалите населени места няма изградени канализационни системи, отпадъчните води се отвеждат чрез попивни ями в земните пластовете.

Транспорт и земеделие

Транспортът и земеделието нямат такова значително въздействие върху качеството на водите на територията на общината, както факторите „промишленост“ и „населени места“.

Мерки

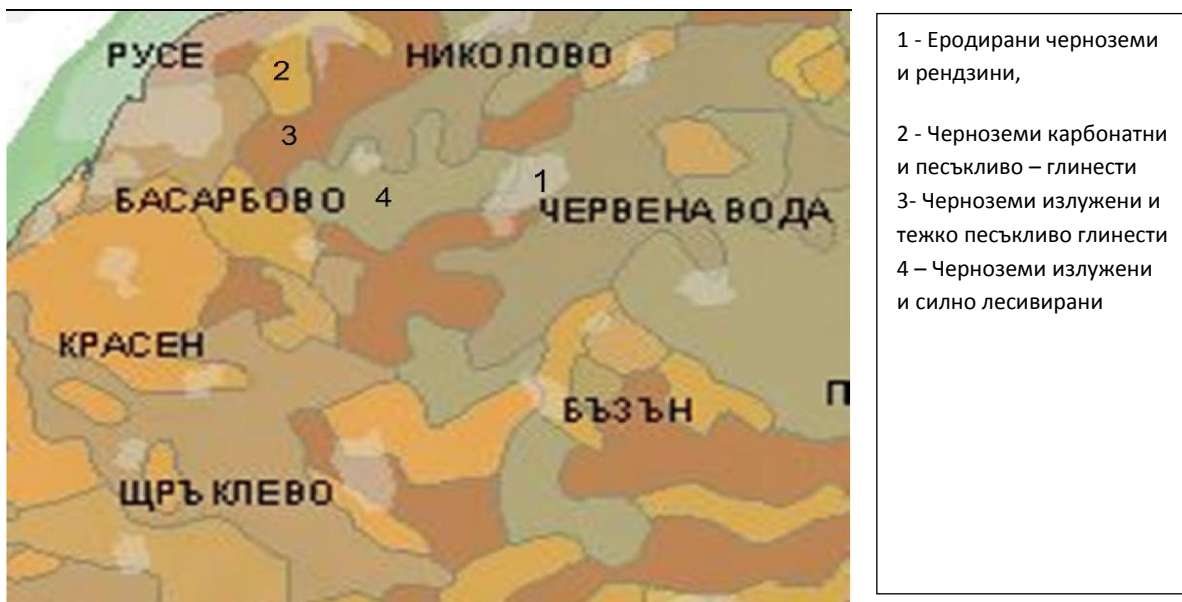
- Тъй като основните замърсители в отпадъчните води на територията на общината са органичните вещества, изграждането на необходимите пречиствателни съоръжения и поддържането в изправност на съществуващите е от особена важност за опазване на водите от замърсяване. Това ще доведе до елиминиране на заустването на непречистени или недостатъчно пречистени отпадъчни води като приоритетно следва да се реши положението с промишлените зони в гр. Русе, които имат изградена канализационна мрежа, която обаче не е включена в градската канализационна система с ПСОВ-Русе;
- В много от населените места се планира реконструкция и доизграждане на канализационни мрежи, в резултат на което ще се ликвидира отвеждането на отпадъчните води в земните пластовете. Общината възнамерява, с европейско финансиране, да се доизгради и модернизира ВиК мрежата на кварталите „Средна

кула“ и „Долапите“ в гр. Русе, както и тези на гр. Мартен, с. Николово и с. Тетово. За част от населените места има изготвени предпроектни проучвания (гр. Мартен напр.) и предстои одобряване и подписване на договори за техническа помощ за подготовка на инвестиционните проекти;

- Планирана подмяна на част от водопроводната мрежа от страна на ВиК-Русе с цел да се минимизират загубите на питейна вода;
- Постоянен контрол на състоянието на повърхностните води и обектите, които генерират отпадъчни води, осъществяван от РИОСВ-Русе.

2.2.3 ЗЕМИ И ПОЧВИ

Основните класове почви, разпространени на територията на Община Русе, са черноземни (карбонатни черноземи слабоощни и излужени черноземи) и наносни почви (алувиални почви). Основните почвени подтипове са представени на следната карта:

Фигура 11. Карта на почвените подтипове в община Русе

Източник: Научни трудове на Русенския университет, 2010, том. 49, серия 1.2.

В резултат на дългогодишното влияние на почвообразуващите фактори (материнска скала, климат, растителност и дейността на човека) в Русе и са се оформили предимно черноземи и наносни почви. От почвения клас чернозем се срещат карбонатни слабоощни черноземни и излужени черноземни. От наносните почви най-застъпеният тип е този на алувиалните почви. И двата вида почви са богати на хумус и високоплодородни. Благоприятните им водни, въздушни и топлинни свойства правят алувиално-ливадните почви едни от най-предпочитаните за земеделие – подходящи за зърнено-житни и технически земеделски култури.

Законът за почвите урежда опазването на почвите и техните функции, устойчивото им ползване и трайно възстановяване като компонент на околната среда. Законът регламентира ролята на:

- МОСВ за изготвяне на Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите;
- Областните и общинските администрации за изготвяне на програми за опазване, ползване и възстановяване на почвите като част от областните програми за развитие и общинските програми за опазване на околната среда;
- РИОСВ за мониторинг, контрол на почвите на регионално ниво и издаване на предписания;
- Собствен мониторинг от страна на операторите на производствени инсталации и съоръжения, посочени в приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда.

Анализ на състоянието

За наблюдение състоянието на почвите е създадена широкообхватна мониторингова система, като почвеното пробонабиране се извършва под контрола на РИОСВ-Русе. Анализите се извършват от Регионална лаборатория-Русе.

Проверява се:

- Замърсяване с тежки метали – мед, цинк, олово, кадмий, никел, хром, арсен и живак. Стойностите им са значително под максимално допустимата концентрация, съгласно Наредба №3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата;
- Засоляване или вкисляване на почвите. Стойностите на измерената активна почвена киселинност на почвите в община Русе са в интервала рН6.7 до рН7.2, което означава, че са спазвани агротехническите правила за отглеждане на традиционните за региона земеделски култури;
- Ерозия на почвите – риск от водоплощна ерозия съществува за земите в северозападната част на община Русе. Риск от ветрова ерозия липсва, а при наличие на такъв той е слаб до умерен.

Таблица 5. Индикатори за състоянието на почвите

Индикатор	Мярка	Критерии за оценка			Източник/ критерий ¹³	Стойност	Тенд еция	Източник ¹⁴ :
концентрация на арсен	µg/kg	<10	10-25	25	Наредба 3	7.72 (2016) 8.03 (2012)		Стр.62
концентрация на кадмий	µg/kg	<0.4	0.4-2	>2	Наредба 3	0.02 (2016) 0.33 (2012)		Стр. 62
концентрация на олово	µg/kg	<26	26-100	>100	Наредба 3	15.6 (2016) 15.4 (2012)		Стр. 62

¹³ Използвани са критерии от Наредба № 3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите, защото критериите на Наредбата са по високи от европейските. Критериите за оценка в зелено са фоновите концентрации по наредбата.

¹⁴ Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2016 на Регионална инспекция по околната среда и водите гр. Русе, за пункт 302л

Индикатор	Мярка	Критерии за оценка			Източник/ критерий ¹³	Стойност	Тенд енция	Източник ¹⁴ :
		<0.03	0.03-1.5	>1.5				
концентрация на живак	µg/kg				Наредба 3	0.03 (2016) 0.03 (2012)	→	Стр. 62

Анализ на факторите

Потенциални замърсители на почвите в общината могат да бъдат:

- инсталации, работещи с комплексни разрешителни;
- животновъдните обекти, по-големите свинеферми и кравеферми;
- стари сметища;
- лоши агротехнически практики.

По данни на РИОСВ-Русе през последните няколко години не е регистрирано химическо замърсяване, наличие на наднормени нитратни и нитритни съединения, органични замърсители, нефтопродукти, радионуклеиди, тежки метали, пестициди, засоляване или киселяване на почвите на територията на община Русе в наблюдаваните пунктове. Не е констатирано и наднормено съдържание на тежки метали от автотранспорт (т.е. в близост до основните пътни артерии), което е следствие на използването на безоловен бензин през последните 15 години.

При проверки през последните години не са установени замърсявания с продукти за растителна защита. Земеделските производители не съхраняват на производствените си площадки препарати за растителна защита, а ползват дози, които са им необходими за конкретното третиране.

В изпълнение на изискванията на Наредба №2 от 16.10.2000 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници са разработени Правила за добри земеделски практики. В съответствие с тези правила се извършват редовни проверки на големите животновъдни обекти на територията на общината и на съществуващите складове за минерални торове. Правени са и съвместни проверки с представителите на общинската администрация във връзка с подадени жалби, свързани със замърсяване на терени с торови маси, отглеждане на животни в регулацията на населените места, липса на съоръжения за поемане и обезвреждане на течните и твърди торови маси, водене на добри практики за земеползване, във връзка с изискванията на екологичното законодателство.

Анализ на мерките

РИОСВ

Правят се ежегодни проверки от експертите на РИОСВ и се издават предписания за почистване на замърсените терени, поддържане в правилна експлоатация на пречиствателни съоръжения, изграждане на торища, за изграждане на съоръжения за

поемане и обезвреждане на течните и твърди торови маси, водене на добри практики за земеползване, във връзка с изискванията на екологичното законодателство.

Общинска администрация

Приключва рекултивацията на депото за битови отпадъци, местност „Под Ормана“. Депото се класифицира с висок рисков потенциал, поради депонираните на него опасни отпадъци (гудрон). Община Русе е сключила договор с Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда за финансиране реализацията на проект „Закриване и рекултивация на съществуващото общинско депо на територията на гр. Русе“, като дейностите по проекта са започнали през есента на 2014 година. Стойността на финансовата помощ е в размер на около 22 млн. лв.

Всички останали стари депа и замърсявания са рекултивирани.

При констатиране на нови терени замърсени с отпадъци, общинската администрация и кметовете по населени места предприемат необходимите мерки за ликвидиране на замърсяването.

Нарушени терени

От добивна дейност на полезни изкопаеми е засегнато само землището на Русе – 140 дка. На територията на община Русе няма действащи кариери, но в близост се експлоатират 18 кариери, които в момента не подлежат на рекултивация.

Много повече са нарушените земи от депа на промишлени отпадъци – 429 дка и от депа за битови отпадъци – 657 дка; най-много почви в община Русе се унищожават при депонирането на сгурия от ТЕЦ на сгуроотвали.

Като заблатени са определени 51 имота, основно в селата Просена, Николово, Ново село, Мартен, Сандрово и Басарбово. Общата им площ е 833,76 дка.

Видно от горното, в община Русе има значителни по площ нарушени терени, кариери и депа. Към момента те не представляват сериозен проблем по отношение на състоянието на околната среда и не са заплаха за здравето на населението.

Изводи

- Град Русе и районът около него са антропогенизирани и съответно почвите и земите са повлияни от това;
- Селските райони са със силно развито земеделие и добри практики. Състоянието на почвите е добро;
- Липсва пълна картина на състоянието на почвите в частните парцели;
- Вследствие на периодично палене на стърнища се нарушават почвените функции в най-плодородния (хумусен) слой и намаляват плодородието и самопречистващата способност на почвите;

- Има тенденция за намаляване на земеделските земи чрез промяна на предназначението им за ползване за строителство;
- Недостатъчни са действията за опазването на почвите от по-нататъшно и интензивно развитие на ерозионни процеси.

Мерки

- Недопускане палене на стърнища и следжътвени отпадъци;
- Извършване на наторяване с течни, твърди торови маси и изкуствени торове при спазване на правилата за добри земеделски практики;
- Проучване и поетапно реализиране на програма за ограничаване на вредните въздействия на ерозията – водна и ветрова (например чрез прилагане на добри земеделски практики при обработване на земята, залесяване или въвеждане на нови плодородни храстови трайни насаждения);
- Предприемане на мерки за въвеждане на компостирането (инсталация за разделно събрани зелени и биоразградими отпадъци, домашно компостиране) и използване на получения компост в земеделието.

2.2.4 ОТПАДЪЦИ

Община Русе има изготвена, приета и влязла в сила Програма по управление на отпадъците за периода 2016-2020 г. (ОПУДО). Програмата е разработена на основание чл. 52 от ЗУО и в съответствие с Методически указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците, утвърдени със Заповед №РД211/31.03.2015 г. на Министъра на околната среда и водите, в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците.

Основната цел на Програмата е да се идентифицират дейностите, свързани с устойчивото управление на отпадъците на община Русе.

Образуване на отпадъци на територията на Общината

В таблицата по-долу са показани количествата отпадъци, образувани на територията на общината, по видове и в тонове.

Таблица 6. Образуване на отпадъци, тон

№	Вид отпадъци	2015
1.	Общо генерирани битови отпадъци	64,758
2.	Строителни отпадъци	2,069
3.	Производствени отпадъци*	2,657

*Посочени са количествата на производствени отпадъци, депонирани на регионалното депо

Тенденцията за образуване на битови отпадъци се запазва относително стабилна спрямо предишните години, въпреки намаляването на населението. Това се дължи на увеличаване на нормата на натрупване на човек от населението, която се е увеличила от 376 кг/човек през 2012 г. до 395 кг/човек през 2015 г.

Годишните количества на образувани строителни отпадъци варират в много широки граници през последните десет години, което се обяснява с неравномерността на строителната дейност на територията на общината. За сравнение, през 2012 г., количествата строителни отпадъци, депонирани в клетката за строителни отпадъци на регионалното депо, са възлезали на 56,914 тона, а през 2007 г. на 200,000 тона.

Количествата на производствени отпадъци, които се депонират на регионалното депо, бележат тенденция към намаляване, тъй като част от образуваните производствени отпадъци се предават от причинителите им за вторична преработка.

Начин на предоставяне на услуги по управление на отпадъците

Във всички населени места в община Русе е въведено организирано сметосъбиране и сметоизвозване. Услугата обхваща 100% от населението на общината.

Налице са системи за разделно събиране на масово разпространени отпадъци – отпадъци от опаковки, излязло от употреба електронно и електрическо оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори, излезли от употреба гуми и отработени масла. Системите за разделно събиране са изградени в сътрудничество със съответните организации по оползотворяване.

Количествата на разделно събрани масово разпространени и биоразградими отпадъци на територията на общината са показани в таблицата по-долу.

Таблица 7. Количества на разделно събрани масово разпространени и биоразградими отпадъци, тон

№	Вид отпадъци	2015
1	Отпадъци от опаковки	
1.1	Хартиени и картонени опаковки (ХКО)	327
1.2	Пластмасови опаковки	141
1.3	Стъклени опаковки	169
	Общо оползотворени отпадъци от опаковки	637
2	Биоразградими отпадъци	
2.1	Градински (код 20 02 01)	3,137
2.2	кухни и други (код 20 01 и 20 02)	1,915
	Общо разделно събрани (и депонирани) биоразградими отпадъци	5,052
3	Специфични отпадъци	
3.1	Събрани ИУЕЕО	215
3.2	Събрани НУБА	8
3.3	Събрани излезли от употреба гуми	368
3.4	Събрани отработени масла	213
	Общо събрани и оползотворени специфични отпадъци	804

Предполага се, че голяма част от рециклируемите отпадъци постъпват и се оползотворяват чрез фирмите и пунктове за вторични суровини, които приемат отпадъци от пластмаса и стъкло, хартия и картон, вторични суровини. На територията на общината има 27 такива фирми с 35 пункта, които нямат задължението да предоставят информация на Общината за количествата рециклирани и оползотворени отпадъци.

По отношение на третирането на отпадъци, на територията на общината са изградени и функционират следните съоръжения:

- Регионално депо за неопасни, инертни и опасни отпадъци за общините Русе, Ветово, Иваново, Сливо поле и Тутракан. „Регионално депо – Русе“ е изградено през 2005 г., като в рамките на първоначалната инвестиция са изградени три клетки за неопасни отпадъци, две клетки за инертни отпадъци и две клетки за опасни отпадъци;
- Инсталация за сортиране на отпадъци от опаковки. Автоматизираната инсталация за сортиране на хартиени и пластмасови опаковки на „Екопак България“ АД функционира от април 2012 г. Капацитетът на инсталацията е от 15-20 хил. тона годишно. На нея се сортират количествата разделно събрани отпадъци от опаковки от общините Русе, Тутракан, Цар Калоян и Две Могили;
- Мобилна инсталация за оползотворяване на строителни отпадъци с капацитет 170-200 хил. тона годишно.

Освен горепосочените съоръжения, „Топлофикация Русе“ ЕАД е предприела изграждането на инсталация за предварително третиране на битови отпадъци в местността „Под Ормана“. Инсталацията ще приема отпадъци от всички общини от РСУО Русе.

Услугите по управление на отпадъците се извършват по начин, предотвратяващ замърсяване на водоизточници за питейно водоснабдяване и водопой на животни. Целта е също да не се допуска риск от замърсяване на водни обекти, почви и чувствителни екосистеми.

По отношение последното, през м. ноември 2014 г. са започнати дейности по закриване и рекултивация на съществуващото общинско депо на територията на град Русе, в местността „Под Ормана“, което ще окаже положителен ефект върху околната среда, тъй като депото се класифицира с много висок рисков потенциал, поради депонираните на него опасни отпадъци (гудрон). Дейностите по техническата рекултивация на депото вече са изпълнени, а биологична рекултивация трябва да бъде завършена до края на настоящата година.

Общината има също така изградена система, обезпечена с достатъчна за целта техника и оборудване, за поддържане на чистотата на територията на населените места и местата за отдих извън населените места.

В таблицата по-долу са използвани критерии за оценка на системите за управление на отпадъците, за да се прецени по какъв начин изградената такава в общината предоставя услугите за населението спрямо международните стандарти за опазване на околната среда, използване на ресурсите от отпадъци и съответствие на политиката и регулаторната рамка за управление на отпадъците.

Таблица 8. Оценка на система за управление на отпадъците в община Русе

Община		Община Русе		
A1	Население на общината	Население на общината	161,838	
A2	Образуване на отпадъци	Образуване на БО (тон/год)	64,758	
No	Категория	Данни/критерии за оценка	Резултат	Код

Община		Община Русе				
Основни данни за БО		Данни			-	-
Б1	Норма на натрупване на човек от населението	Норма на натрупване	кг на година	395	-	-
			кг на ден	1.08	-	-
Б2	Състав на отпадъците	Състав на отпадъците по основни фракции - % от общото тегло		-	-	-
Б2.1	Биоразградими	Хранителни и зелени отпадъци %		30.9	-	-
Б2.2	Хартия и картон	Хартия и картон %		11	-	-
Б2.3	Пластмаса	Пластмаса %		20.46	-	-
Б2.4	Метал	Метал %		3.01	-	-
Оценка на предоставяните услуги		Критерии за оценка			-	-
В	Обществено здраве - сметосъбиране	Покритие на услугата		100		
		Обхванати БО от системата		100		
В1		Качество на услугата		92		
Г	Екологосъобразност - третиране и депониране	Стандарти и контрол		100		
		Качество на мерките за опазване на околната среда		83		
Д	Управление на ресурсите – превенция, повторна употреба, рециклиране	Процент на рециклиране		1		
Д1		Качество на мерките - превенция, повторна употреба, рециклиране		75		
Институционални фактори		Критерии за оценка			-	-
Е1	Отвореност на системата по УО	Отвореност към потребителите		83		
		Отвореност към доставчиците на услуги		90		
Ж	Финансова устойчивост	Финансова устойчивост		100		
31	Адекватност на институциите и политиката на местно и национално ниво	Адекватност на регулаторната рамка по УО		100		
32		Съответствие на общинско ниво		96		

Легенда

Ниска оценка	
Оценка от ниска към средна	
Средна оценка	
Оценка от средна към висока	
Висока оценка	

От така направената по-горе оценка на съществуващата система за управление на отпадъците в общината могат да се направят **следните изводи**:

- Общинската администрация е предприела необходими мерки за опазване чистотата на околната среда, като предоставя сметосъбираща услуга на цялото население на общината и като извършва депонирането на смесени битови отпадъци на депо, отговарящо на всички нормативни изисквания;
- Въпреки предприетите мерки за изпълнение на целите за рециклиране и намаляване на количествата биоразградими отпадъци за депониране, процентът

на рециклиране на територията на общината остава изключително нисък – едва 1%. Освен това, въпреки че се изпълняват проекти, насочени към повишаване на осведомеността на населението и подобряване на практиките по управление на отпадъците, участието на населението в системите за разделно събиране на отпадъците е твърде слабо;

- Общинска администрация управлява и контролира всички дейности, които са в нейните компетенции, по управление на отпадъците в съответствие със съществуващата законодателна рамка в страната и участва регулярно в обученията по прилагането на законодателството, свързано с управлението на отпадъци.

Мерки

Горните изводи сочат, че е необходимо усилията на община Русе през следващия програмен период да бъдат насочени основно в следните три направления:

- Усъвършенстване на системата за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, която да гарантира изпълнението на целите за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло;
- Изграждане на система за разделно събиране и третиране на биоразградими отпадъци, която да гарантира изпълнението на целите за разделно събиране и оползотворяване на биоразградими отпадъци;
- Повишаване на обществената информираност и ангажираност в разделното събиране на отпадъци от бита.

2.2.5 ШУМ

Проблемът с шумовото замърсяване на околната среда налага приемането на Директива 2002/49/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно оценката и управлението на шума в околната среда. Този проблем е особено значим в по-големите градове с население над 100 000 жители, какъвто е и град Русе.

Приложение 2 Гранични стойности на показателите за шум от Наредба №6 от 26 юни 2006 г. за показателите за шум в околната среда определя следните пределни стойности.

Таблица 9. Нормативни гранични стойности за шум

Еквивалентно ниво dB(A)	Ден (L ден)	Вечер (L вечер)	Нощ (L нощ)
Жилищни зони и територии	55	50	45
Централни градски части	60	55	50
Територии с интензивен автомобилен трафик			
Територии до релсов железопътен и трамваен транспорт			
Производствени зони	70	70	70
Зони за отдих, лечебни заведения, научно изследователска дейност	45	35-40	35

Анализ на състоянието

През 2012 г. е изготвена Стратегическа карта за шум за агломерация Русе, чиято основна задача е да представи цялостна оценка за излъчването на шум от различни източници в дадена територия. През 2017 г. е изготвена Актуализация на картата за шум.

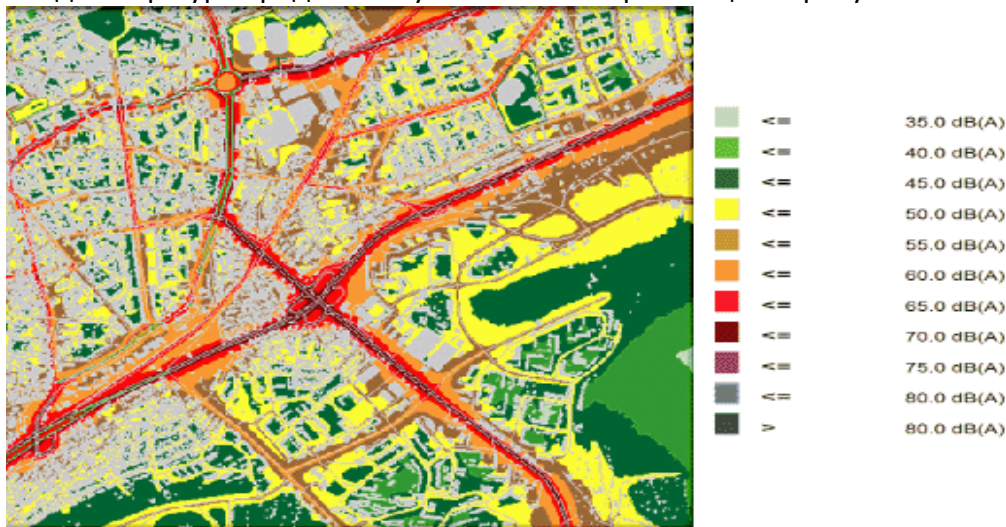
Показателите за шум, които се наблюдават са дневно (Lден), вечерно (Lвечер), нощно (Lнощ) и денонощно (L24) ниво на шума.

На територията на град Русе са разположени 30 пункта за извършване на мониторинг на шума под контрола на РЗИ – Русе, които се разделят на пунктове както следва:

- в територии, прилежащи към пътни трасета (13),
- в територии с промишлени източници на шум (7) и
- в територии подлежащи на усилен шумозащита(10).

В града са обособени четири функционални зони, подлежащи на усилен шумозащита – в района на старата сграда на Акушеро-гинекологично отделение на „МБАЛ Русе“ АД, в района на МГ „Баба Тонка“, в района на „МБАЛ Русе“ АД, както и в района на СОУ „Възраждане“. За определянето на тези зони се взема предвид местоположението, характера на дейността върху терените и трафика на транспортните средства в близост като основен източник на шум в околната среда, като за всяка функционална зона е определена по една шумна улица. Граничните стойности на нивото на шума за тези зони е 45 dB(A).

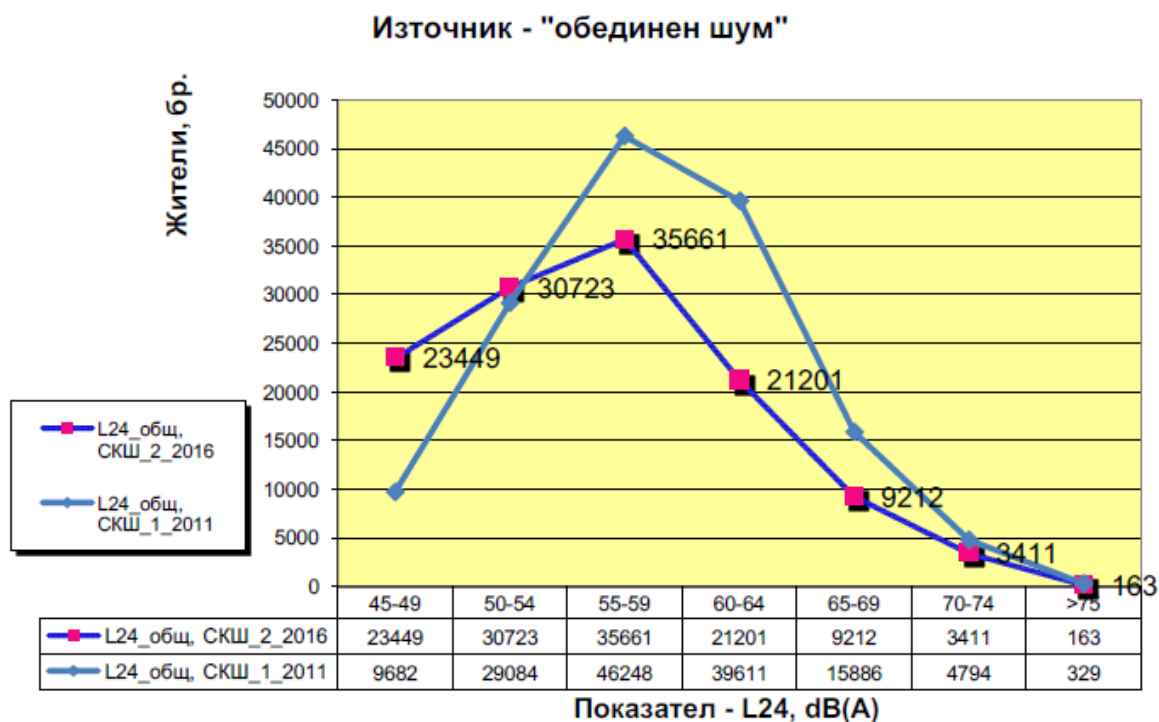
Следната фигура представя шумовите нива през нощта в гр. Русе:

Фигура 12. Графична визуализация на показателя Lнощ от СШК за гр. Русе, 2012 г.15

През 2017 г. е публикувана актуализирана Стратегическа карта за шум за агломерация Русе, в която се прави съпоставка на стойностите за нивата на шум през 2016 г. спрямо тези от 2011 г. На следващата графика са представени резултати за „обединен шум“ (наложени всички основни източници):

¹⁵ <http://eea.government.bg/bg/soer/2012/noise/index>

Фигура 13. Експозиция на жителите на гр. Русе на обединен шум

Източник: Актуализирани стратегически карти за шум, агломерация Русе, 2017 г.

Изчислените резултати за „обединен шум“ сочат, че се намаляват нивата на шумова експозиция. Независимо от това, голяма част от населението продължава да е изложено на надгранични нива на шума, както се вижда от следната таблица:

Таблица 10. Тенденции в нивата на шума

Индикатор	L24	Лден	Лвечер	Лнощ
Относителен дял на жителите, изложени на нива на „обединен шум“ над граничните, 2016 г.	40%	41%	37%	36%
Относителен дял на жителите, изложени на нива на шум от автомобилния транспорт над граничните стойности, 2016 г.	26%	32%	25%	21%
Относителен дял на жителите, изложени на нива на шум от автомобилния транспорт над граничните стойности, 2011 г.	36%	48%	33%	29%

Източник: Актуализирани стратегически карти за шум, агломерация Русе, 2017 г. и План за действие към стратегическа карта за шум, 2013 г.

Остава висок и относителният дял на обектите, подлежащи на усилен шумозащита, посочени по-горе, и на обществените сгради – 59% са изложени на нива на шум от всички източници над гранични стойности за L24, а 54% – на над граничните стойности за Лнощ.

Анализ на факторите

Шум от промишленост

Данните и анализите, направени в Стратегическата карта за шум на агломерация Русе сочат, че промишлените източници на шум не оказват отрицателно влияние върху акустичната жилищна среда на град Русе. Броят на жителите, които са подложени на над 45 dB за вечерен период са 378 жители и 249 жители за нощен период. Едва 7% специални и обществени сгради са с надгранични нива през нощта. Проблем създават

малките производствени предприятия, разположени в близост до жилищните сгради, а именно дървообработващите предприятия, цехове за алуминиева дограма и др.

РИОСВ-Русе организира извършване на измерването, оценката и контрола на шума, излъчван от промишлени инсталации и съоръжения. По-голяма част от промишлените предприятия в района на инспекцията са разположени в производствено-складови зони или извън населените места съгласно плана за контролна дейност на РИОСВ-Русе за 2016 г. Контролни проверки на нивата на шум се извършени в 16 промишлени обекта и не се констатира превишение на граничните нива на шум.

Шум от транспорт

Основният източник на шум в границите на община Русе е автомобилния транспорт. Автотранспортният шум е в пряка зависимост от интензивността на движението, скоростта и структурата на транспортния поток, пропускателната способност на пътните артерии, възрастта на автомобилния парк, вида и качеството на пътната настилка и др. фактори вкл. и характера на терена встрани от пътя.

Ограничено е влиянието на шума от железопътния трафик поради естеството на градоустройственото ситуиране както на гореспоменатите сгради, така и на жилищните такива. По този показател няма население, което да е изложено на нива на шум над граничните стойности за ден.

Шум от източници с битов характер

Дял в шумовото замърсяване имат локалните източници на шум и шум от битов характер – строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи, събиране на отпадъци, игри на деца (училища, детски градини, детски площадки), разговори, викове, и др.

Анализ на мерките

Изготвен е **План за действие към Стратегическа карта на шума в околната среда на агломерация Русе, 2012 година**. Предстои актуализацията на плана.

Основните мерки, посочени в плана, са:

- оптимизиране на градския транспорт,
- изграждане на велоалеи;
- изграждане на зелени защитни зони.

Фигура 14. Снимки: примерни зелени шумозащитни стени

Изпълнение: От горепосочените мерки не е изпълнено изграждането на зелените защитни зони.

План за устойчива градска мобилност на град Русе, 2016 – 2026 г.

Основните мерки, посочени в плана, са:

- Изграждане на нови велоалеи;
- Подобряване на тротоари;
- Изграждане на сигурни кръстовища;
- Създаване на мобилно приложение и интернет портал за обществения градски транспорт;
- Изграждане на зелена пилотна линия – електрически автобус.

Генерален план за организация на движението на централната градска част и предварителен проект за „Синя зона“ са изготвени.

Интегрирана система за градски транспорт Русе

Първа фаза – изпълнена; налице са:

- Система за контрол и управление на обществения градски транспорт ОГТ;
- Електронна система за таксуване;
- Улесняване достъпа на ОГТ по бул. „Цар Освободител“ (кръстовища, подземи, велоалеи);
- Подобен достъп до ОГТ в кв. „Чародейка“.

Фигура 15. Снимка: реконструирано кръгово кръстовище с бул. Липник

2.2.6 РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА И ЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ

Радиационна обстановка

Съгласно националното законодателство контрол на радиационното състояние на околната среда се извършва от оторизирани лаборатории. Радиологичният контрол в системата на МОСВ се извършва по програма, утвърдена от Министъра. Тя включва мрежа от пунктове за наблюдение, съответна периодичност и комплекс от наблюдавани показатели на компонентите на околната среда: почви, атмосферен въздух и води.

Извършените измервания на радиационния гама-фон и анализи на проби от обекти от околната среда в района на община Русе през последните години не установяват

отклонения от характерните фонове стойности за региона. На територията на община Русе не е констатирано радиационно замърсяване на околната среда, нито са установени завишени стойности на естествени радионуклеиди.

Нейонизиращи лъчения

През последните години се наблюдава неимоверно нарастване на броя и видовете източници на електрически и магнитни полета (ЕМП), използвани в бита, за производствени, медицински, търговски и др. цели. Такива са радиото, телевизията, мобилните телефони, компютрите и различните видове електродомакински уреди.

Източниците на електромагнитни лъчения на територията на общината могат да се класифицират както следва:

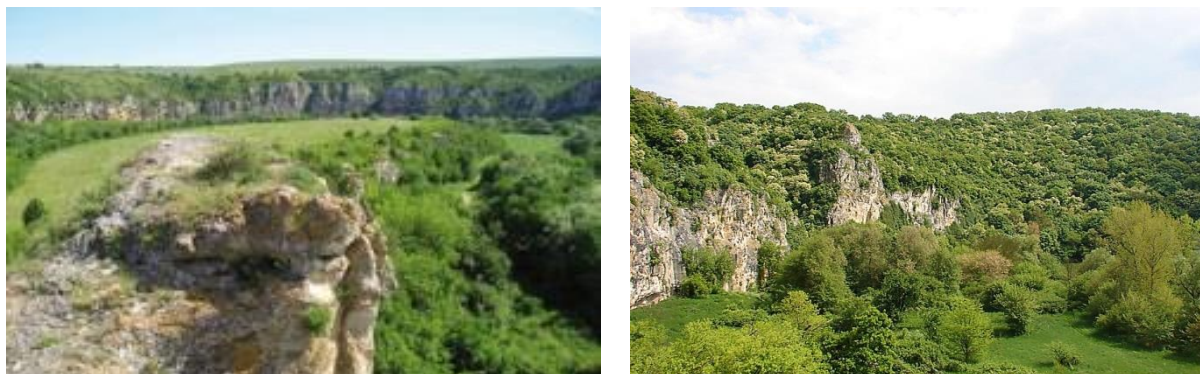
- радиопредаватели на къси, средни и дълги вълни;
- частни радиостанции на УКВ;
- телевизионни предаватели и ретранслатори;
- подстанции за високо напрежение;
- електропроводи;
- трафопостове, захранващи жилищни квартали;
- базови централи на мобилните оператори;
- системи за мобилни комуникации на транспорт, полиция, бърза помощ и др.;
- радарни системи на КАТ, авиотранспорта, за ТВ и други сателитни връзки;
- електротранспорт и токоизправители за електротранспорта.

На територията на община Русе съществуват стотици източници на ЕМП, които не са и няма как да бъдат картотекирани. Основен проблем е многообразието както на експлоатираните телекомуникационни системи, така и на ползвателите – ведомства, фирми, а също така и тяхната динамика във функционален и териториален аспект.

2.2.7 БИОРАЗНООБРАЗИЕ

Анализ на състоянието

Основно значение за наличието на естествено многообразие на биологични видове на територията на общината има Природен парк „Русенски Лом“, разположен на площ от 22 267 дка. Неговата уникалност се дължи на факта, че той се явява естествена граница за разпространението на значителен брой южни и средиземноморски растителни и животински видове, които са характерни за по-северни географски ширини.

Фигура 16. Снимки от ПП „Русенски Лом“

В мрежата Натура 2000 са включени части от територията на общината, които попадат в рамките на пет защитени зони, части от които се припокриват.

Таблица 11. Защитени зони в мрежата Натура 2000 на територията на общината

Предназначение	Наименование	Код	Землище
Опазване на дивите птици	Защитена зона „Ломовете“	BG0002025	с. Басарбово
Опазване на дивите птици	Защитена зона „Лудогорие“	BG0002062	с. Тетово
Опазване на природните местообитания	Защитена зона „Ломовете“	BG0000608	с. Басарбово
Опазване на природните местообитания	Защитена зона „Лудогорие“	BG0000168	с. Тетово
Опазване на природните местообитания	Защитена зона „Мартен-Ряхово“	BG00000529	Гр. Мартен и с. Сандрово

С най-голямо значение е най-северната част на защитената зона „Ломовете“, която обхваща части от землищата на гр. Русе и с. Басарбово. Тази защитена зона е създадена по Директива за опазване на местообитанията 92/43/ЕИО. Само в защитена зона „Ломовете“ са установени 149 вида птици, от които 38 са включени в Червената книга на България, а 59 вида са от европейско природозащитно значение.

Друга важна местност, обявена за защитена през 2004 г., е Комплексът „Алеко-Телика“. Той е разположен на обща площ 206 ха и се стопанисва от ДЛС „Дунав“. На територията на община Русе обхваща част от горския фонд в землището на с. Сандрово.

На територията на община Русе са регистрирани и поставени под защита 13 вековни дървета. Най-голям е броят на представителите на вида американски червен дъб (в с. Николово – 5 бр.), а също така летен дъб (в гр. Русе, с. Червена вода и 3 бр. в с. Ново село). Останалите вековни дървета са гледичия и обикновен конски кестен – 2 бр. (и двете в гр. Русе).

Обект на мониторинг са както всички видове птици, за които влажните зони се явяват естествено местообитание, така и грабливите птици. Ценни прелетни и гнездещи птици на територията на общината са под специален режим на защита, съответстващ на изискванията на международни конвенции, директиви на Европейския съюз и българското законодателство.

Сечта и другите мероприятия в горите се провеждат съгласно утвърдените лесоустройствени проекти и горскостопански планове.

През 2016 г. има постъпили сигнали за увреждане или унищожаване на територии, попадащи в границите на защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000 в резултат на разораване на пасища и мери и превръщането им в обработваеми земи.

Растенията под специален режим на опазване и ползване по Закона за лечебните растения се добиват и изкупуват в съответствие с ежегодните заповеди на МОСВ и РИОСВ, издавани на основание на чл. 10 от Закона за лечебните растения.

Литературните данни и теренни изследвания на растителността в общинските земи на община Русе установяват 72 вида (принадлежащи към 18 семейства) ценни растения, лечебни по смисъла на ЗЛР. Без стопанско значение са 230 вида, принадлежащи към 66 семейства. По-детайлно лечебните, защитените и ендемичните растителни видове са представени в Приложение №2 към програмата – раздел „Лечебни растения”, чиято цел е да осигури опазване на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси на територията на община Русе, като планира ползването, така че то да бъде екологосъобразно и устойчиво.

Фактори повлияли/влиятелни на биоразнообразието

Основните фактори, които са повлияли на биоразнообразието на територията на общината, са:

- Коригирането на речните течения, съчетано с пресушаването на крайбрежните влажни зони довело до унищожаване на естествените заливни гори;
- Развитието на интензивно горско стопанство довело до премахване на естествени горски масиви и заместването им с такива, които се отличават с бърз растеж;
- Интензификацията на селското стопанство, чрез която пасища се превръщат в обработваеми земи.

Други фактори, следствие на човешките дейности, които носят риск за биоразнообразието са: интензивният транспорт, високата плътност на застрояване, замърсяването на въздуха и шума.

Изводи

Вследствие на стопанската дейност през годините състоянието на горите и земите от горския фонд е силно изменено, като техният естествен характер е запазен в много малка степен.

Мерки

- Участие в мониторинга на биологичното разнообразие на територията на общината като част от Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие с цел научно обосновано определяне на мерките за неговото опазване;
- Недопускане на сеч и мероприятия, които не са в утвърдените лесоустройствени проекти, горскостопански планове и програми;
- Изпълнение на проекти, свързани с опазването на биоразнообразието на територията на общината.

2.2.8 ЗЕЛЕНИ ПЛОЩИ

Анализ на състоянието

Общинските зелени площи включват:

- Общински паркове;
- Цветни градини, лехи и площи с насадени млади дървета;
- Входно-изходните пътни артерии на гр. Русе;
- Разделителни ивици на основни булеварди и улици;
- Общински и държавни обекти, заведения и институции с по-големи прилежащи територии и дворове;
- Терени за ландшафтни дейности на предприятия.

В градските застроени части, парковете и градините заемат площ от около 680 дка, а като цяло зелените площи са разположени на над 1 200 дка. Парковете „Липник“ и „Приста“, разположени в крайградските зони, са на площ над 6,000 дка. Самият „Липник“ представлява лесопарк – най-големият такъв на територията на България с площ от около 20 000 декара, който предоставя огромни възможности за развитието му в зелена площ за обществено ползване.

Фигура 17. Снимки от парковете „Липник“ и „Приста“

Съгласно определения обхват и схема за районирането на града са сключени договори за поддържане на следните четири района:

- Централна градска част;
- Район „Възраждане“ и централната урбанизирана част на лесопарк „Липник“;
- Район „Здравец – Родина“;
- Район „Дружба – Чародейка“.

Всеки един от районите е разделен на терени за широко обществено ползване и терени за ограничено обществено ползване и е категоризиран по степен и интензивност на поддръжка, определена съгласно общинската Наредба за изграждането и опазване на зелената система на територията на община Русе.

По отношение на наличие на зелени площи, характерна е определена териториална неравномерност за гр. Русе. В някои квартали зелените площи са много малко, а в някои

части на града такива дори не са налични. Особено неблагоприятно е положението със зелените площи в ж. г. „Мальовица II“, кв. „Дружба 2“, кв. „Чародейка Г- север“, кв. „Здравец- север“ и Централния южен район.

Парковете и градините за широко обществено ползване в урбанизираната територия на гр. Русе осигуряват зелени площи от малко над 9 м² на човек от населението, а заедно с площите за ограничено обществено ползване – над 21 м²/човек. Тези показатели са по-добри в сравнение с тези на други градове в страната, но въпреки това са все още незадоволителни.

Дейностите по развитие на зелените площи се управляват в съответствие с Наредба за изграждането и опазване на зелената система на територията на община Русе от 2009 г. През 2014 година е създадено Общинско предприятие „Паркстрой-Русе“ като специализирано звено към Общината. Освен другите си дейности, предприятието отговаря за: проектиране, изграждане и поддържане на зелени площи; производство, доставка и засаждане на декоративни дървета, храсти, цветя, разсади и горски посадъчен материал; лесовъдски практики и поддържане сервитутите на общинската пътна мрежа.

През 2014 г. за озеленяване са предвидени 1 520 970 лв., разпределени по следния начин.

Таблица 12. Разходи за озеленяване, 2014 г.

Предназначение	Лева
поддържане на зелени площи	1 372 000
растителна защита	40 000
доставка на пейки	22 000
паспортизация на зелени площи	20 000
поддържане на фонтани	20 000
контрол на детски площадки	18 000
разходи в кметствата	28 970

От становище от 2016 година на ОП „Паркстрой-Русе“ става ясно, че през последните 30 години в парковете на територията на гр. Русе не е извършвана рекултивация на зелени площи и презатревяване. По експертна преценка към настоящия момент най-малко 1 100 дка се нуждаят от подобряване на състоянието им, в т.ч. и на почвената компонента, което означава, че при внасяне в почвите на 20% от максимално допустимото количество компост за поддържането на основната част от зелените площи на града около 2 600 тона компост годишно биха могли да се оползотворят през следващите пет години.

Анализ на факторите

Основните фактори, които имат въздействие върху общата площ и качество на зелените площи в общината са следните:

- Урбанизацията на града, която води до намаляване на общите зелени площи;
- Липсата на визия за развитие на зелената система на територията на общината;
- Недостатъчно високото съзнание на населението по отношение на опазване на околната среда.

Изводи

- Парковете и градините за широко обществено ползване са недостатъчно като площ на човек от населението;
- Строителството на жилищни квартали в по-ново време е довело до намаляване на естествените зелени пространства;
- През последните няколко десетилетия в парковете на територията на гр. Русе не е извършвана рекултивация на зелени площи и презатревяване.

Мерки

- Изработване на визия за развитие на зелените площи на територията на общината;
- Планирането на зелената система в новия общ устройствен план на общината на основата на изработената дългосрочна визия;
- Осигуряване на синергичност между ангажираността на общинската администрация за изграждане на система за компостиране на зелените отпадъци и необходимостта от рекултивация на съществуващите зелени площи и презатревяване.

2.3. ДЕМОГРАФСКА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

2.3.1 БРОЙ И СТРУКТУРА НА НАСЕЛЕНИЕТО

Община Русе е една от осемте съставни общини на област Русе и включва 14 населени места: общинския център – гр. Русе, гр. Мартен и още 12 села, най-големите от които са Николово и Тетово с население над 2 000 жители. Четири населени места имат население под 600 жители, а в останалите 5 населението е между 1 000 и 2 000 души.

Брой на населението

По данни от последното преброяване населението на общината е 167 585 жители, което представлява 71,2% от населението на област Русе. От тях 149 642 или 89,3% живеят в общинския център гр. Русе, а 17 943 жители (10,7%) в останалите населени места. Общината се нарежда на първо място по брой на населението в областта.

През последните 30 години се наблюдава трайна тенденция към намаляване броя на населението на община Русе, област Русе и Северен централен район. Ежегодният регистриран спад на населението в общината между двете последни преброявания от 2001 и 2011 г. е 0,63%, т.е. той е по-малък от средния за страната – 0,74%. По-детайлна информация за населението на община Русе по данни на ГРАО до 15.03.2017 г. и НСИ до 31.12.2016 г., в т.ч. и данните от последните две преброявания на населението и жилищния фонд от 01.03.2001 г. и 01.02.2011 г., е представена в следващите таблици. Показана е и средната годишна промяна на населението в общината, сравнено с данните за областта, Северен централен район за планиране и цялата страна.

Таблица 13. Брой на населението на община Русе за периода 1965-2015 г.

Година	Население
1965 г. преброяване	148 988
1975 г. преброяване	179 917
1985 г. преброяване	205 639
1992 г. преброяване	188 473
2001 г. преброяване	178 435

Година	Население
31.12.2006	175 686
01.02.2011 преброяване	167 585
31.12.2013	165 184
31.12.2016	161 838

Източник: НСИ

Таблица 14. Население на община Русе по населени места, 2003-2017 г.

№ по ред	Населено място	2003 ГРАО, пост. адрес	2011 преброяване	15.03.2017 ГРАО	
				пост. адрес	наст. адрес
1	гр. Русе	181 582	149 642	166 942	153 477
2	гр. Мартен	3 910	3 662	3 702	3 618
3	с. Басарбово	1 276	1 386	1 217	1 392
4	с. Бъзън	към друга община	1 223	1 281	1 221
5	с. Долно Абланово	229	223	162	246
6	с. Николово	2 897	2 942	2 726	2 889
7	с. Ново село	1 253	1 157	1 158	1 196
8	с. Просена	677	571	559	580
9	с. Сандрово	1 364	1 342	1 202	1 222
10	с. Семерджиево	1 404	1 045	1 324	1 125
11	с. Тетово	2 324	2 017	2 122	2 040
12	с. Хотанца	750	643	824	833
13	с. Червена вода	1 423	1 433	1 227	1 445
14	с. Ястребово	447	299	432	310
	Общо за общината	199 536	167 585	184 878	171 594

Източник: ОПООС Русе, НСИ и ГРАО

Таблица 15. Промяна на населението на община Русе (2001-2011 г.)

	Преброяване 1.03.2001	Преброяване 1.02.2011	Годишна промяна
Община Русе	178 435	167 585	-0,63%
Област Русе	266 213	235 252	-1,23%
Северен централен район за планиране	998 077	861 112	-1,47%
България	7 932 984	7 364 570	-0,74%

Източник: НСИ

Спадът на населението на община Русе е близък до средния за страната и по-нисък от средния за областта.

Данните показват, че между последните две преброявания населението е намаляло с над 6%, като НСИ посочва като основни причини за това застаряването и високата преждевременна смъртност, които са основни характеристики на отрицателния естествен прираст, а също така и установяването на голям брой семейства зад граница. Тенденцията към намаляване на броя на населението на община Русе е с едни от най-бавните темпове в областта, а също и в Северна централна и източна България. Към момента няма тенденция и опасност от обезлюдяване на села.

Налице е силна концентрация на населението в общинския център на гр. Русе и постепенно намаляване на населението в селата от общината.

Възрастова структура

Таблица 16 Възрастова структура на населението на общината

	Под трудоспособна възраст	В трудоспособна възраст	Над трудоспособна възраст
Община Русе	14%	62%	24%
Средно за страната	15%	61%	24%

Източник, НСИ към 31.12.2015 г.

Относителният дял на населението в трудоспособна възраст е малко над средното за страната, но за сметка на по-малък относителен дял на населението под трудоспособна възраст, което обосновава по-лоша от средната за страната демографска прогноза.

Общината не прави изключение по очертаващите се трайни тенденции на отрицателен естествен прираст, ниска раждаемост, висока смъртност, нарушена възрастова структура за цялата страна. Гр. Русе е с относително по-благоприятна възрастова структура. В него е съсредоточен по-висок трудов потенциал в сравнение със селата, а делът на възрастните хора е по-нисък.

Гъстота на населението

Територията на общината е около 570,6 кв. км., което представлява 12,5% от територията на Русенска област и 0,51 % от площта на България. Средната гъстота на населението е 282 души на кв. км., което е сред високите стойности в национален мащаб: повече от четири пъти над средната стойност за страната (66 д/кв. км) и Северния централен район (57 д/кв. км) и повече от три пъти над средната гъстота в областта (83 д/кв. км). Още по-висока е концентрацията на населението в общинският център гр. Русе, където гъстотата достига стойности от почти 1 200 души на кв. км.

Тенденциите в развитието на населението са: намаляване на общия му брой, както в града, така и в селата, застаряване на населението, намаляване на темповете на раждаемост и смъртност, увеличаване на отрицателното миграционно салдо, намаляване на сключените бракове и увеличаване на дела на съвместното съжителство без сключване на брак.

2.3.2 ИНФРАСТРУКТУРА

Транспортна инфраструктура

През гр. Русе минават два паневропейски транспортни коридора: №7, който свързва Северно море с Черно море чрез речния канал Рейн - Майн - Дунав и №9, Хелзинки-Москва-Киев-Кишинев-Букурещ-Русе-Стара Загора-Александруполис .

Общината има добре развита пътна мрежа. Републикански пътища свързват гр. Русе със съседните общини, Велико Търново, София и Варна.

Фигура 18. Основни пътища. Източник Общински план за развитие 2014-2020

Всички населени места в общината се обслужват от обществен транспорт.

Дунав мост осигурява връзка с Румъния.

Град Русе е най-голямото речно пристанище в България и важен транспортен център. Река Дунав позволява транспорт по водните пътища на Европа. Пристанището осигурява връзка с автомобилния и с железопътния транспорт.

На територията на общината има добре развита железопътна инфраструктура с основни линии Русе-Горна Оряховица и Русе-Варна.

Летище Русе е гражданско летище за вътрешен и международен транспорт. Разположено е на 17 км от гр. Русе, в близост до с. Щръклево. Летището не функционира от 2000 г., но базата е запазена, има и пътнически терминал.

Енергийна инфраструктура

Електроразпределителна мрежа

Всички населени места са електрифицирани.

Газоразпределителна мрежа

Изградената към момента газоразпределителна мрежа в общината е представена на следната фигура:

Фигура 19. Газоразпределителна мрежа

Източник: <https://www.Overgas.bg/135>

Топлопреносна мрежа

„Топлофикация Русе“ ЕАД снабдява с топлинна енергия жилищни, стопански сгради и производствени предприятия на територията на гр. Русе. Общата дължина на топлопреносната мрежа е 80 км. През последните години се наблюдава ръст на абонатите, като битовите са над 17 хиляди, а стопанските – над 900.

Водоснабдяване и канализация

По данни от НСИ към 31.12.2015 г. и Плана за развитие на „В и К“ ООД Русе от 2016 г., осигуреността с В и К услуги в общината и в страната е както следва:

Таблица 17. ВиК услуги в община Русе и страната

	Водоснабдяване	Отвеждане на отпадъчните води	Пречистване на отпадъчните води
Община Русе	100%	82%	72%
страната	99.3%	75.5%	61%

Сграден фонд

Общият брой на сградите към края на 2015 г. в общината е над 26 хил., разпределени както следва:

- Панелни - 442;
- Стоманобетонни - 812;
- Тухлени - 23 109;
- Други - 2003.

През 2015 г. в общината са изградени 36 нови сгради и са разширени 2, в т.ч. 120 жилища и 5 163 м² обслужваща площ.

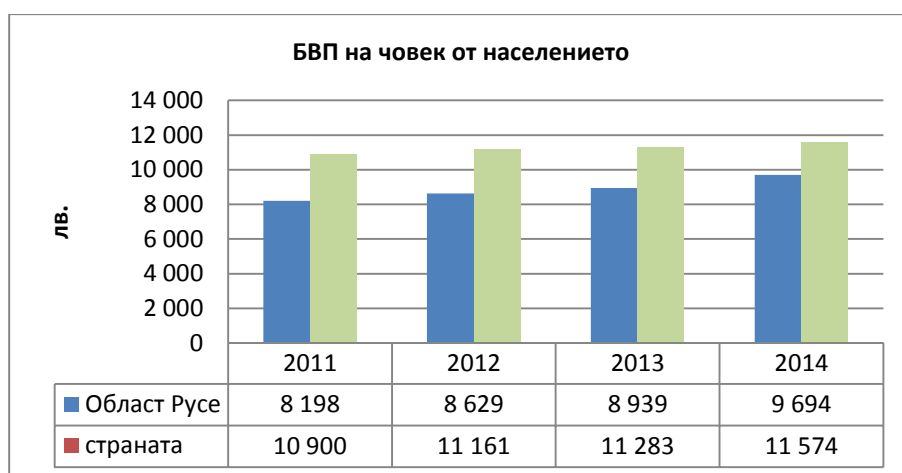
Изводи за инфраструктурата

- Развита пътна инфраструктура с обществен транспорт до всички населени места в общината;
- Развита железопътна инфраструктура;
- Развита пристанищна инфраструктура;
- Развита газоразпределителна мрежа и топлопреносна мрежа;
- Наличие на водоснабдяване във всички населени места в общината, развита мрежа за отвеждане и пречистване на отпадъчните води.

2.3.3 СОЦИАЛНО ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Основни икономически показатели

Основният икономически показател, Брутен вътрешен продукт (БВП) на човек от населението и стойностите на показателя за последните четири години за областта и страната са представени на следната графика:

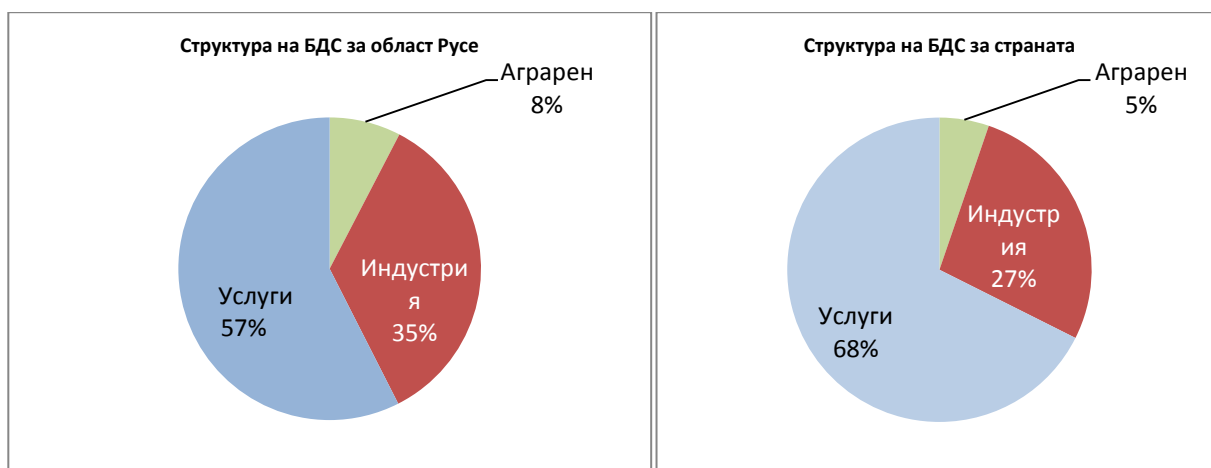
Фигура 20. Данни за БВП на човек от населението, за областта и страната

Източник: НСИ

Темповете на ръст на показателя БВП на човек от населението за област Русе са по-високи от средните за страната, като за 2014 г. нарастването е 8,4% спрямо ръст от 2,5% за страната.

Област Русе е на шесто място в страната по БВП на човек от населението след София град и областите Стара Загора, Варна, София и Габрово.

Структурата на създадената стойност по основните икономически сектори за областта и страната е представена на следващата графика:

Фигура 21. БДС по икономически сектори, за областта и страната, 2014 г.

Източник: НСИ

Обобщена информация за предприятията и заетостта в областта е дадена в следната таблица:

Таблица 18. Основни характеристики на предприятията от нефинансовия сектор, област Русе

Показател	Единица	2011	2012	2013	2014	2015
Предприятия	Брой	10,830	10,883	10,911	11,082	11,313
Заети лица	Брой	64,724	63,763	63,965	64,034	64,074
Нетни приходи от продажби	Хил. лв	5,234,894	5,692,588	6,136,825	6,400,892	6,908,677
Дълготрайни материални активи	Хил. лв	2,218,936	2,270,968	2,416,321	2,485,478	2,493,530
Рентабилност на продажбите	%	3.6	4.3	5.7	6.1	7.3
Оперативна рентабилност	%	103.3	104.1	105.6	105.9	107.2

Източник: НСИ

Чуждестранните инвестиции в нефинансови предприятия в областта с натрупване са в размер на 337 млн. евро към края на 2015 г. или отнесени към броя на населението – два пъти по-ниски от средните за страната.

Ръст в заетостта сред населението на община Русе се наблюдава предимно в отраслите машиностроене и металургия, химическа промишленост, текстил и конфекция, хранително-вкусова промишленост и строителство.

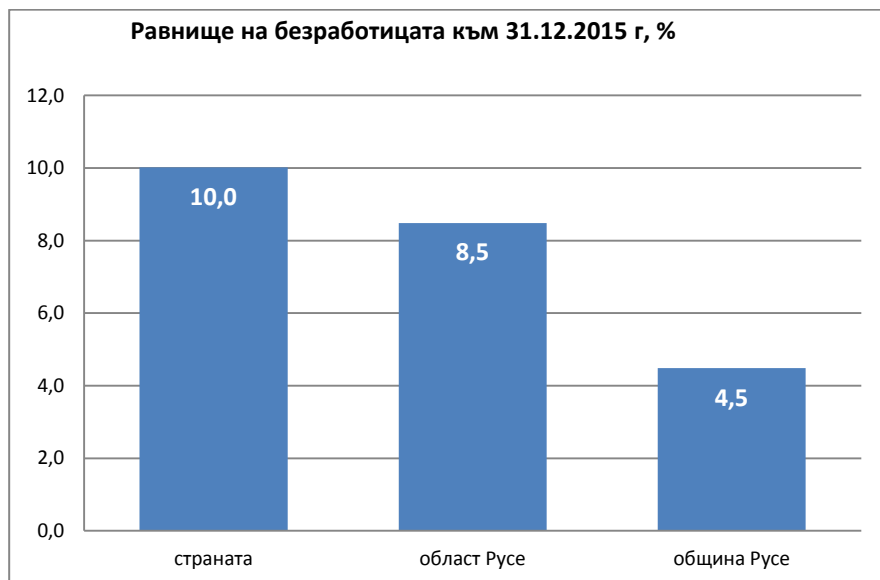
Машиностроене и металургия са представени от следните по-големи предприятия: „Русенска корабостроителница“; „ЖИТИ“ за производство на телове, гвоздеи, мрежи; „СПАРКИ“ за електроинструменти; „СЕТ“ за печатни платки; „Найден Киров“ за електротехника; „Прециз-Интер алуминиум“ за метални изделия, конструкции и профили; „Монтюпе“ за автомобилни части.

Химическата промишленост се е утвърдила с производството на моторни и индустриални масла от „Приста ойл“, бои и лакове от „Оргакхим“, на фолирани пластмасови изделия, изделия от разпенен латекс и изолационни материали и др.

Текстилната, трикотажната и конфекционната промишленост традиционно са едни от основните и най-значими сектори за индустриалното развитие на Русе. Основен пазар на

продукцията на „Арда“, „Съгласие“ и „Аристон“ са предимно клиенти от Германия, Франция и Италия.

Икономическият растеж има като закономерна последица ниското ниво на безработицата в общината, както се вижда на следната графика:

Фигура 22. Равнище на безработицата

През 2015 г. регистрираната безработица в община Русе е значително по-ниска от средното равнище за страната и областта. В останалите общини от областта равнището на безработица е от 11% в Иваново до 35% в Борово.

Високата заетост обуславя и по-високия от средния за страната годишен паричен доход на човек от населението за област Русе – 5236 лв. през 2015 г. спрямо 4886 лв. за страната.

3. ФИНАНСИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОКОЛНА СРЕДА

Икономически инструменти и общинските бюджети

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика включват стимули за ефективно използване на ресурсите, за подпомагане екологосъобразни дейности и практики и за ограничаване използването на производствени средства и технологии с вредно въздействие върху околната среда.

Основните принципи, на които се базират икономическите инструменти за опазване на околната среда, са:

- **Предотвратяване и превантивност** – предотвратяването на замърсявания и превантивните мерки за недопускане на увреждане на околната среда са свързани с по-ниски разходи за обществото в сравнение с мерките по почистване и възстановяване на околната среда;
- **„Потребителят плаща“** – всеки, който употребява природни ресурси, следва да заплаща реалната цена за тях и да покрие разходите за възстановяването им;
- **„Замърсителят плаща“** и **„Разширена отговорност на производителя“** – всеки, който образува или допринася за образуването на отпадъци или замърсяване на околната среда, трябва да покрие пълните разходи за третиране на отпадъците по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.

Съществуващите икономически инструменти, залежали в законодателството и осигуряващи приходи за общинския бюджет, които впоследствие могат да се използват за финансиране на дейности по опазване на околната среда, са посочени в таблицата по-долу:

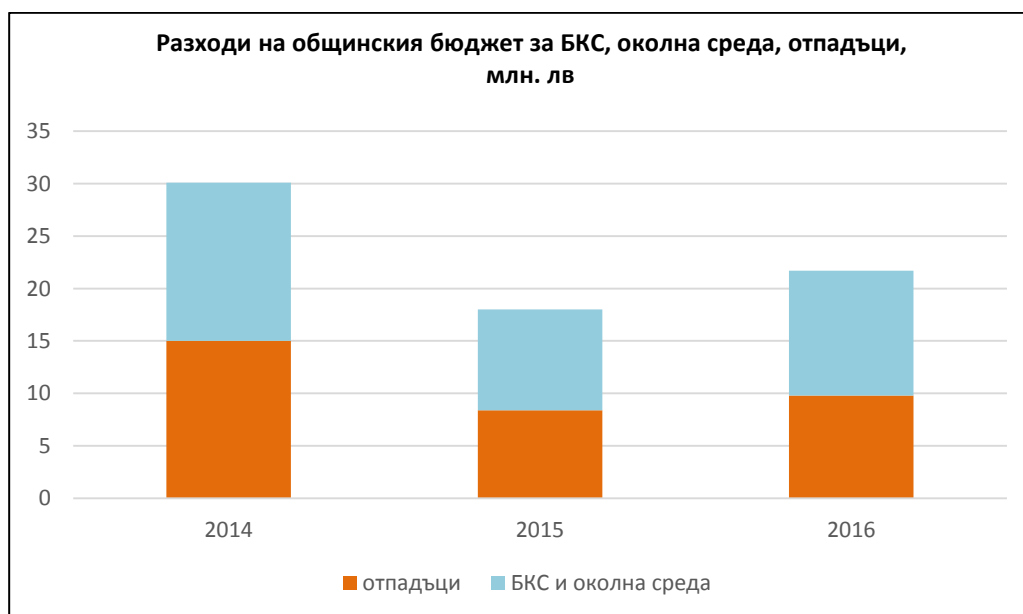
Таблица 19. Икономически инструменти на екологична политика

Нормативен документ	Икономически инструмент	Приходи/разходи на общинския бюджет, основание
Закон за опазване на околната среда	Санкции за увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми	Приходи от санкции по чл. 65 от Закона, Разходи на основание чл. 74
Закон за отпадъците	Обезпечение по чл. 60, натрупаните средства са за финансиране закриване на клетки и следексплоатационни грижи на площадката на депото. Отчисленията по чл. 64 за намаляване депонираните отпадъци . Натрупаните общински средства се използват от общините за финансиране съоръжения за рециклиране и оползотворяване на отпадъците	Обезпеченията и отчисленията са компонент на такса битови отпадъци, съгласно чл. 66 ал. Т. 3 от Закона за местните данъци и такси
Закон за лечебните растения	Такси за ползване на лечебни растения от земи, гори и територии общинска собственост	Приходи от такси по чл. 24, ал. 2 от Закона

Нормативен документ	Икономически инструмент	Приходи/разходи на общинския бюджет, основание
	Финансиране дейности по поддържане и възстановяване на лечебни растения	Разходи по чл. 25, ал. 2 от Закона
Общински наредби	Глоби за нарушаване на изискванията на наредбите – шум, чистота и др. Такси за ползване на ресурси	

Приходи и разходи на общинския бюджет за околна среда

Годишният бюджет на Община Русе е в порядъка на 100 млн. лв., от които около 25% се разходват за дейности по околна среда, отпадъци и битово комунално стопанство (БКС), както е и относителният дял на разходите на общините с по-големи общински центрове в страната. Разходите за тези дейности през последните три години са представени на следната графика:

Фигура 23. Разходи на общинския бюджет за дейности по опазване на околната среда

По-високите разходи за отпадъци през 2014 г. са свързани с разходи за закриване на първа клетка на регионалното депо, а по-високите разходи за БКС и околна среда – със съфинансиране по проект „Подобряване на достъпността на Еврорегион Русе-Гюргево с паневропейски транспортен коридор №9“.

Приходите в общинския бюджет от ТБО се определят за покриване на разходите за дейности по управление на отпадъците и обезпечения по чл. 60 и отчисления по чл. 64 от Закона за управление на отпадъците. Дейностите БКС и околна среда се финансират основно от данъчни приходи на общинския бюджет. Годишните приходи от екологични глоби, които постъпват в общинския бюджет са под 100 хил. лв. на година.

Други два основни източника на финансиране на проекти в областта на околната среда са Предприятието за управление на дейности по опазване на околната среда и Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 г.

ПУДООС финансира проекти в областта на:

- управление на отпадъците;
- изграждане на пречиствателни станции за отпадъчни води и канализационни мрежи;
- изграждане и реконструкция на малки водоснабдителни мрежи;
- опазване чистотата на въздуха;
- органично земеделие, екологосъобразно животновъдство и екотуризъм;
- биоразнообразие.

Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 г. финансира основно проекти, свързани с:

- инсталации за третиране и оползотворяване на отпадъци – РСУО Русе е директен бенефициент за изграждане на анаеробна инсталация за биоразградими отпадъци;
- ВиК инфраструктура в агломерации с над 10 000 екв.ж.;
- разработване/актуализация на общинските програми за качеството на атмосферния въздух и подготовка на документация; Община Русе е включена в списъка на потенциалните бенефициенти.

Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014 – 2020 г.

- община Русе попада във 2-ро йерархично ниво на полицентричната териториална мрежа от градски центрове, определена от Оперативната програма като модел за развитие в съответствие с Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г.

4. SWOT АНАЛИЗ

Въз основа на горния анализ е направена взаимнообвързана оценка на вътрешните за община Русе силни и слаби страни, както и на външните за общината възможности и заплахи. Потенциалните силни страни на общината се явяват двигател за нейното развитие. В същото време вътрешните слаби страни и външните заплахи са пречка за развитието ѝ, което представлява риск за реализацията на програмата.

Целта на този анализ е да оцени кои направления от дейностите по опазване на околната среда в община Русе са най-ефективни, в кои може да се постигне най-добър успех и хармонично развитие чрез използване на силните страни и благоприятните възможности на външната среда, както и чрез преодоляване или намаляване на действието на слабите страни и външните заплахи.

При използване на цялата налична информация за съществуващото положение и тенденциите по компоненти на околната среда са изведени следните основни аспекти на силните и слабите страни на общината по отношение на опазване на околната среда, както и на възможностите и заплахите от страна на средата, които са представени в следната таблица.

Таблица 20. Резултати от SWOT анализ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Стратегическо географско положение – р. Дунав и близост до по-големия румънски пазар; ✓ Многоструктурна, добре балансирана икономика и добре развита транспортна инфраструктура, в т.ч. и пристанище; ✓ Богато културно-историческо наследство и достъпни природни забележителности; ✓ Добре изградена зелена система в ЦГЧ, улично и булевардно озеленяване, оформени паркове и градини, наличие на зелени площи; ✓ Сравнително съхранена околна среда при добри общи екологични показатели и липса на крупни индустриални замърсители; ✓ Наличие на благоприятен климат и почвени ресурси, позволяващи развитие на земеделие (в т.ч. и биоземеделие) и алтернативно земеделие; ✓ Добре развита транспортна и комуникационна мрежа; ✓ Наличие на достатъчно водни ресурси и осигурено водоснабдяване на всички населени места от общината; ✓ Приети са и се изпълняват необходимите стратегически документи и местна нормативна база в областта на ООС, УО, КАВ и др.; ✓ Тенденция за подобряване на показателите за КАВ в резултат на изпълнение на Програма за намаляване на замърсяването на въздуха; ✓ Реализиран Интегриран воден проект и 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Отдалеченост от институциите на централната държавна администрация; ✓ Отдалеченост от главните летища на страната; ✓ Непълно използване на потенциала на транспортната инфраструктура (жп и водна); ✓ Непълноценно използване на туристическия потенциал; ✓ Остаряла канализационна система в гр. Русе и липсваща такава в останалите населени места; ✓ Ниска енергийна ефективност на сградния фонд (едропанелни жилища); ✓ Недостатъчен капацитет на уличната мрежа, свързваща ЦГЧ с ЮИ жилищни райони; ✓ Недостиг на паркоместа в централните части на гр. Русе; ✓ Раздробеност на собствеността върху земята; ✓ Влошено качество на въздуха поради износване на пречиствателните съоръжения и експлоатацията на остарял автомобилен парк; ✓ Високи нива на ФПЧ в атмосферния въздух; ✓ Лошо състояние на част от пътната настилка; ✓ Недостатъчно активност на населението в разделното събиране; ✓ Системата за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки дава незадоволителни резултати; ✓ Няма инсталации за третиране на битовите отпадъците преди депониране; ✓ Няма достатъчно развита система за разделно

<p>изградена ГПСОВ;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Работеща система за контрол на шумовите нива и наличие на стратегическа карта за шум на агломерация Русе; ✓ Изградена мрежа от образователни и др. заведения, наличие на университет и висше училище; ✓ Наличие на добре подготвени технически кадри и ресурси и по-ниски нива на безработица в сравнение със средните в страната и областта; ✓ Добре подготвена общинска администрация – качествено обслужване на населението, подготовка и реализация на проекти за подобряване на градската среда; ✓ Цялото население е обхванато в системата за сметосъбиране – добре функционираща и ефективна система за сметосъбиране и УО при социално достъпно ниво на разходите; ✓ Изпълнени са нормативните изисквания по разделното събиране на отпадъци и е въведена система за разделно събиране на отпадъците – за рециклируеми, за зелени от парковете и за опасни отпадъци от бита; ✓ Функционира Регионално депо за неопасни, инертни и опасни отпадъци, отговарящо на нормативните изисквания и инсталация за сепариране на отпадъците; ✓ Изградена е ефективна система за управление на отпадъците при социално достъпно ниво на разходите. ✓ Налице е пълна събираемост на ТБО; ✓ Организиран контрол по спазване на законовите изисквания по ООС и УО на общинско ниво; ✓ Добро партньорство с институциите с отношение към ООС. 	<p>събиране на отпадъците;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Периодично наличие на нерегламентирани замърсявания и сметища; ✓ Липса на систематизирана и актуална информация за състоянието на околната среда която да подпомага взимането на решения за подобряване на ООС и УО, както и на публичен достъп до нея.
<p>ВЪЗМОЖНОСТИ</p>	<p>ЗАПЛАХИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Усъвършенстване на административния капацитет чрез проектно финансиране; ✓ Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с опазването на околната среда и осигуряване на финансиране за инвестиции по <ul style="list-style-type: none"> ○ Оперативна програма „Околна среда“ ○ Оперативна програма „Регионално развитие“ ○ ПУДООС ○ Отчисленията по чл. 64 от ЗУО и др.; ✓ Намаление/освобождаване от отчисленията по чл. 64 от ЗУО при постигане целите за оползотворяване и рециклиране на биоразградими и рециклируеми отпадъци; ✓ Коопериране с другите общини в рамките на РСУО за изграждане на по-ефективни регионални съоръжения за третиране на отпадъци; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Продължаващата тенденция за намаляване на броя на населението в общината и областта; ✓ Влошаване на възрастовата структура на населението и засилване на миграционните процеси сред по-младите хора, в т.ч. намаляване на населението в трудоспособна (активна) възраст; ✓ Наличие на производства с висок потенциал на замърсяване на околната среда; ✓ Неизпълнение или забавяне финансирането на инфраструктурни проекти, важни за развитието на общината; ✓ Продължаваща тенденция за внос на стари автомобили, което води до увеличено замърсяване на въздуха и шумово замърсяване; ✓ Липса на управленски решения за решаване проблемите, свързани с опазване на околната среда на територията на общината;

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Въвеждане и използване на материални стимули/санкции при спазване/неспазване на местната нормативна уредба по УО; ✓ Сегашното ниво на ТБО за населението е значително под нивото на социална поносимост (има възможност за намаляване на кръстосаното субсидиране от страна на юридическите лица); ✓ Използване на възможностите за развитие на ПЧП; ✓ Прилагане на целенасочени мерки и стимули за предотвратяване образуването на отпадъци и насърчаване на разделното им събиране; ✓ Повишаване на количествата рециклирани отпадъци; ✓ Повишаване на ефективността на разделното събиране на биоразградими отпадъци от домакинствата и обществените площи и изграждане на инсталация за компостиране и за анаеробно третиране; ✓ Формиране на екологосъобразно поведение и навици сред населението, особено сред подрастващите; ✓ Прилагане на ефективен контрол в сектора при повишен капацитет на общинската администрация; ✓ Интегриране на политиките за ООС, в т.ч. и по УО в другите местни политики; ✓ Развитие на туристически и културни атракции чрез реновиране и облагородяване на ключови градски зони. Популяризиране на местните и регионалните туристически продукти и тематични маршрути; ✓ Развитие както на интензивно, така и на биологично земеделие; ✓ Условия за развитие на европейско и трансгранично сътрудничество в областта на усъвършенстване на административния капацитет чрез трансфер на иновации, ноу-хау, обмен и прилагане на добри практики със съседни общини и трансгранично сътрудничество с Румъния; ✓ Доизграждане на газопреносната система в общината и пълна газификация на производствените предприятия в промишлените зони и извън тях ✓ Използване на възобновяеми енергийни източници и въвеждане на енергоспестяващи технологии в общинската инфраструктура, вкл. и със средства на ЕС; ✓ Благоустрояване и озеленяване на междублокови пространства; ✓ Реконструкция и основен ремонт на улици и булеварди; ✓ Разширяване на мрежата от велоалеи; ✓ Ограничаване разпространението на атмосферните замърсители чрез изолиране на 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Недостатъчен контрол по отношение на отрицателните въздействия върху околната среда; ✓ Запазване тенденцията за високи нива на шум и замърсяване на въздуха от автомобилния трафик и повишаване на дела на населението изложено на надгранични нива на шум; ✓ Трудно осъществим контрол върху дейностите по управление на някои видове отпадъци – строителни и производствени, както и дейността на фирмите, приемащи отпадъци от хартия и картон, пластмаса и стъкло; ✓ Непостигането на целите за рециклиране и оползотворяване е свързано с нарастващи отчисления по чл. 64 от ЗУО ✓ Недостатъчна информираност на гражданите за нормативните изисквания по управление на отпадъците – на национално и общинско ниво; ✓ Повишаването на разходите за управление на отпадъците и промяната в начина на изчисляване, което може да доведе до значително повишаване на ТБО, социална непоносимост и намаляване събираемостта; ✓ Недостатъчно интегриране на политиките за околна среда в другите местни политики и стратегически документи.
---	---

<p>строителните площадки;</p> <ul style="list-style-type: none">✓ Разширяване, доизграждане и основен ремонт на инженерната инфраструктура – подземна и надземна;✓ Развитие на леката и хранително-вкусовата промишленост, неоказващи вредно въздействие върху състоянието на околната среда;✓ Създаване на шумо- и прахоизолиращи прегради на места със по-силно замърсяване;✓ Доразвиване и поддържане на санитарно-охранителните зелени площи;✓ Фитосанитарна оценка и паспортизиране на дървесната растителност.	
--	--

На основата на SWOT анализа по-горе:

Ясно изразени **силни страни** на общината, които трябва да се доразвият:

- Да се използва пълноценно изградената инфраструктура за управление на отпадъците (към момента главно РД Русе и сепариращата инсталация в близост);
- Да се използва ефективно, доизгражда и доразвива системата за управление на отпадъците, която обхваща 100% от населението при социално достъпно ниво на разходите;
- На основата на наличните природни и антропогенни ресурси да се използват възможностите за разширяването на туризма – масов, културен, алтернативен и краткотраен туризъм и за биологично земеделие.

Слаби страни, които се нуждаят от целенасочена политика за подпомагане:

- Да се рехабилитира и подобри състоянието на пътищата от републиканската и общинската пътна мрежа;
- Да се доизгради водоснабдителна и канализационна мрежа, в т.ч. и ПСОВ във всички населени места и рехабилитира остарялата такава в общинския център Русе;
- Да се прекратят директните зауствания на непречистени води във водни обекти;
- Да се намали делът на използваните твърди горива през студеното полугодие;
- Да се предприемат мерки за подобряване на енергийната ефективност на сградите;
- Участието на населението по отношение на управлението на отпадъците, особено в областта на разделното им събиране, не е на високо ниво, а може да се повиши чрез постоянна и целенасочена работа с обществеността;
- Все още цялостната система за управление на отпадъците не е изградена напълно, особено в областта на третиране на биоразградими отпадъци, което следва да е приоритет за Общината в настоящия програмен период.

Определящите **възможности**, чиято реализация би засилила силните страни и конкурентоспособността на общината са:

- Използването на възможностите за кандидатстване за БФП по ОПОС 2014-2020 г. е ключов фактор за доизграждане на системата за управление на отпадъците и

постигането на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, главно биоразградимите;

- Използване на средствата от отчисленията по чл. 64 от ЗУО за доразвитие на системата за третиране на битови отпадъци.
- Продължаване на успешното коопериране с общините в рамките на РСУО за изграждане на по-ефективни регионални съоръжения за третиране на отпадъци;
- Използване на възможностите да се получава финансиране от ПУДООС за подмяна и обновяване на транспортните средства и контейнерите, когато е необходимо;
- Използване на ВЕИ, въвеждане на енергоспестяващи технологии и повишаване на енергийната ефективност на по-големите обекти – общински и частни;
- Доизграждане на газопреносната мрежа и газификация на по-голям брой обекти;
- Подобряване на съвместната работа на общинските и държавните контролни органи по отношение замърсяването на водите и въздуха, както и шума и изпълнение на приетите мерки и дейности, целящи подобряване на качеството им.

Реалните **заплахи**, за които общинското ръководство трябва да вземе мерки за намаляване или ликвидиране на тяхното влияние, са свързани с неблагоприятните демографски прогнози, опасността от повишаване на разходите на тон отпадъци и оттам таксите за населението при намаляващи доходи и население в трудоспособна възраст. Необходимо е да бъдат предприети и мерки и действия, свързани с целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, тъй като настоящите резултати от системата за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки са незадоволителни. Освен това, няма изградена система за разделно събиране и третиране на биоразградими отпадъци.

Всичко това е предпоставка общинската администрация да постави като приоритетни цели, мерки и действия, свързани с управлението на водите и отпадъците, а отчасти и на въздуха. За тяхното постигане са необходими големи инвестиции за доизграждането на необходимата инфраструктура за съвременно управление на отпадъците (в т.ч. и постигане на целите, заложи в НПУО 2014-2020 г.), както и за налагащото се подобряване на състоянието на водоснабдяването, канализационните и пречиствателни системи. В момента основно предизвикателство пред общината (както и на другите общини от РСУО) се явяват необходимите действия по оползотворяване на биоразградимите компоненти от отпадъците преди депонирането и законосъобразното управление и оползотворяването на отпадъците от разрушаване и строителство. Други приоритети за Общината следва да бъдат изпълнението на мерките от Плана за действие към Стратегическа карта за шум за агломерация Русе, както и поддържането на зелените площи.

Необходимо е целенасочена работа и концентриране на усилията на община Русе за изпълнението на заложените в ОПУДО мерки, свързани с:

1. Усъвършенстване на системата за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, която да гарантира изпълнението на целите за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло;

2. Изграждане на система за разделно събиране и третиране на биоразградими отпадъци, която да гарантира изпълнението на целите за разделно събиране и оползотворяване на био отпадъци;
3. Повишаване на обществената информираност и ангажираност в разделното събиране на отпадъци от бита.

5. ВИЗИЯ

При формулиране визията на Общинска администрация-Русе за подобряване състоянието на околната среда на територията на общината са взети под внимание предимствата, които общината има в регионален и национален аспект, както и нагласите на обществото за бъдещото ѝ състояние в дългосрочен план.

В наше време все повече се осъзнава, че поддържането на нормално функциониращи екосистеми, които подпомагат икономическото и социалното развитие, има решаващо значение за трайното развитие на обществото. Основните цели на Програмата за опазване на околната среда на община Русе са свързани с постигането на хармонично, балансирано и устойчиво развитие.

Процесът на планиране на общинско ниво търси баланса между различните аспекти на развитието (екологичен, териториален, икономически и социален) и между различните териториални общности, институции и социални групи. Общинската програма за опазване на околната среда се явява един от основните инструменти за защита и опазване на наличните природни ресурси, запазване на постиженията, където ги има, и подобряване на екологичното състояние в областите, където е необходимо, като е съобразена със сферите на компетенция и възможностите на Община Русе.

Стратегическата част на Програмата следва да се разглежда като динамична част, която има възможност да бъде допълвана и актуализирана съобразно промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други елементи на обкръжаващата среда, оказващи влияние върху протичащите процеси в общината. Програмата е съобразена с основните цели на политиката за опазване на околната среда в Европейския съюз, както и с основните стратегически и планови документи на национално ниво и имащи отношение към опазването и съхранението на околната среда.

Дефинирането на визията, целите и приоритетите в Програмата се основава на извършения анализ на средата, на откритите специфични особености в SWOT анализа и на очакванията и предвижданията за развитие на община Русе.

Община Русе е динамично развиваща се териториална единица, с икономика и инфраструктура, повлияни и съобразени със стратегическото и географско положение, природен потенциал и сравнителните предимства на общинската територия. Общината е привлекателно място за живот със сравнително добре съхранена природа и хармонична среда за обитаване.

Визията за опазване на околната среда на община Русе е реалната мечта на всеки жител на общината да живее сред чиста околна среда, с просперираща икономика, с работещи предприятия с екологични производства, произвеждащи екологично чисти продукти.

Общинското ръководство на община Русе работи сериозно за подобряване на икономическото, битово-социалното, културното и демографско състояние на жителите на града. Всички тези дейности са пряко или косвено свързани и с решаването на проблемите на околната среда. Общината предоставя информация за предприеманите

действия, предстоящи проекти, организира обществени обсъждания на важните за общината и населението проекти, мероприятия и решения свързани с развитието на града и околната среда.

Сегашната визия отразява желанието за запазване и достигане на определено ниво на качеството на околната среда в община Русе. От една страна тя е консолидирана, обобщена представа на общността за стандарта на живот и качествата на средата, която изгражда, поддържа и обитава, а от друга в нея има приемственост и тя се явява продължение на визията за цялостно развитие на общината през следващите години.

ВИЗИЯ

Русе – съвременна дунавска община, отворена към света, динамично и балансирано развиващ се индустриален, транспортен и културен център, привлекателно, чисто и зелено място сред съхранена природа, опазваща природното и културното си наследство, постигнала устойчиво развитие и просперитет, осигуряваща качествена жизнена среда на населението.

Така формулираната визия отразява виждането за развитие на общината съобразено с наличния природен потенциал при отчитане на интересите на местното население. Визията на Общината може да се постигне чрез формулирането на адекватни цели и съответстващи на тях мерки за съхраняване и подобряване на състоянието на околната среда.

6. ЦЕЛИ, ПРИОРИТЕТИ И МЕРКИ

С програмата се цели да се фокусират управленските процеси и да се даде рамката за използването на наличните ресурси по такъв начин, че Община Русе да успее да запази и надгради постигнатото до момента и в същото време да създаде и развива конкурентни предимства от потенциала си.

С оглед определянето на конкретните мерки за опазване и възстановяване на околната среда на базата на съществуващото състояние и очакваното развитие на икономиката и инфраструктурата в общината и с оглед на определената визия, **стратегическата цел** за периода 2017-2020 година може да бъде определена по следния начин.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

Да се предотврати риска за човешкото здраве и влошаване качеството на живот вследствие въздействието на антропогенните фактори върху околната среда.

Ако приемем, че основата на настоящата програма е триединството: чиста околна среда – съхранени природни ресурси – по-добро качество на живот, то тя може да се осигури на жителите на общината по-добър, здравословен и безопасен живот. Въз основа на това се определя основната посока за предприемане на активни действия, които да спомогнат за запазване и подобряване на околната среда. Всяко формулиране, конструиране и степенуване на цели и приоритети е до известна степен условно поради тясната взаимовръзка и взаимодействие между тях. Намерението на Общинската администрация е да продължи да работи за интегриране на въпросите, засягащи околната среда във всички останали сектори.

С оглед на поставената стратегическа цел Общинската програма за опазване на околната среда на община Русе за периода 2017-2020 година определя следните **приоритети**:

ПРИОРИТЕТ 1

Съхраняване на природните ресурси и подобряване на екологичните показатели на територията на общината.

ПРИОРИТЕТ 2

Подобряване на състоянието и развитие на инфраструктурата, свързана с опазване на околната среда.

ПРИОРИТЕТ 3

Повишаване на институционалния капацитет и обществената ангажираност в опазването на околната среда.

За да бъдат постигнати така определената стратегическа цел и приоритети са идентифицирани **мерките**, към които да бъдат насочени усилията на общинската политика за опазване на околната среда и за устойчиво и балансирано развитие.

МЕРКИ ПО ПРИОРИТЕТ 1:

- *Контрол върху качеството на въздуха;*
- *Контрол върху качеството на водите;*
- *Опазване на качеството на земите и почвите;*
- *Подобряване на системата за ограничаване на шума в градската среда;*
- *Опазване на биоразнообразието;*
- *Поддържане на зелените площи.*

МЕРКИ ПО ПРИОРИТЕТ 2:

- *Подобряване на качеството на въздуха;*
- *Развитие на системата за управление на качеството на водите;*
- *Изпълнение на мерките, заложи в ОПУДО 2016-2020 г.;*
- *Елиминирание на причините за загуба на биоразнообразие;*
- *Развитие на системата от зелени площи.*

МЕРКИ ПО ПРИОРИТЕТ 3:

- *Повишаване на институционалния капацитет;*
- *Повишаване на обществената информираност и ангажираност.*

Мерките по Приоритет 1 и Приоритет 3 могат да се разглеждат като „меки мерки“. Мерките по Приоритет 2 се отнасят до развитие на инфраструктурата, свързана с опазване на околната среда, и изискват значителни инвестиции.

Така формулираните мерки акцентират върху усилията на Общината, насочени към запазване, подобряване и възстановяване на природната среда и развитие на екологичната инфраструктура, водещи до подобряване качеството на живот на населението, привличането на повече туристи и повишаване на възможностите за инвестиции в общинската икономиката.

Таблицата по-долу представя конкретните дейности, които е необходимо да бъдат предприети към всяка определена мярка по съответния приоритет.

Таблица 21. Дейности по реализацията на Програмата

Мярка	Дейност
ПРИОРИТЕТ 1 - Съхраняване на природните ресурси и подобряване на екологичните показатели на територията на общината	
Контрол върху качеството на въздуха	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на мерките, заложи в Програма за намаляване нивата на замърсителите и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух на територията на община Русе за периода 2015-2020 г.; • Изпълнение на мерките, заложи в интегрираната система за градски транспорт;

Мярка	Дейност
	<ul style="list-style-type: none"> • Контрол на източниците на вредни емисии на територията на общината.
Контрол върху качеството на водите	<ul style="list-style-type: none"> • Мониторинг на качеството на подземните води; • Мониторинг на качеството на повърхностните води; • Контрол на качеството на производствени отпадъчни води.
Опазване на качеството на земите и почвите	<ul style="list-style-type: none"> • Възстановяване на почвеното плодородие на установени нарушени терени.
Подобряване на системата за ограничаване на шума в градската среда	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на мерките, заложи в интегрираната система за градски транспорт; • Актуализиране на Плана за действие с конкретни мерки за ограничаване и намаляване на шума в околната среда, въз основа на актуализираната през 2017 година Стратегическа карта за шума на агломерация Русе. Изпълнение на заложените в плана мерки; • Провеждане на регулярни измервания на шумовите нива.
Опазване на биоразнообразието	<ul style="list-style-type: none"> • Участие в мониторинга на биологичното разнообразие на територията на общината; • Контрол и мониторинг на лесоустройствени проекти, горскостопански планове и програми за недопускане на незаконна сеч; • Изпълнение на проекти, свързани с опазването на биоразнообразието на територията на общината; • Изпълнение на мерките, заложи в Раздел „Лечебни растения“.
Поддържане на зелени площи	<ul style="list-style-type: none"> • Изработване на визия за развитие на зелените площи на територията на общината; • Планиране на зелената система в новия общ устройствен план на общината.
ПРИОРИТЕТ 2 - Подобряване на състоянието и развитие на инфраструктурата, свързана с опазване на околната среда	
Подобряване на качеството на въздуха	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на мерките, заложи в Програма за намаляване нивата на замърсителите и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух на територията на община Русе за периода 2015-2020 г.; • Изпълнение на проекти по ОП „Региони в растеж“ 2014-2020 г., свързани с подобряване на енергийната ефективност.
Развитие на системата за управление на качеството на водите	<ul style="list-style-type: none"> • Доизграждане и реконструкция на водопреносната мрежа; • Доизграждане и реконструкцията на канализационната и колекторна система на гр. Русе; • Поетапно изграждане на канализация и ПСОВ в населените места на общината; • Постоянен контрол на състоянието на повърхностните води и обектите, които генерират отпадъчни води; • Почистване на речни корита и водосбори извън и в урбанизираните територии.
Изпълнение на мерките заложи в ОПУДО 2016-2020	<ul style="list-style-type: none"> • Усъвършенстване на системата за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, която да гарантира изпълнението на целите за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло; • Изграждане на система за разделно събиране и третиране на биоразградими отпадъци, която да гарантира изпълнението на целите за разделно събиране и

Мярка	Дейност
	оползотворяване на биоразградими отпадъци.
Елиминирание на причините за загуба на биоразнообразие	<ul style="list-style-type: none"> • Развитие на лесоустройствената система; • Намаляване на прекия натиск върху биоразнообразието.
Развитие на системата от зелени площи	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на проекти за подобряване и разширяване на системата от зелени площи за широко и ограничено обществено ползване.
ПРИОРИТЕТ 3 - Повишаване на институционалния капацитет и обществената ангажираност в опазването на околната среда	
Повишаване на институционалния капацитет	<ul style="list-style-type: none"> • Създаване и поддържане на информационна система с данни за състоянието на компонентите на околната среда • Създаване на „екологичен електронен бюлетин“ на интернет страницата на Общината; • Обучение и повишаване капацитета на служителите на Общинска администрация за прилагане на екологичното законодателство; • Своевременна актуализация и допълване на общинските наредби и програми с отношение към опазване на околната среда.
Повишаване на обществената ангажираност	<ul style="list-style-type: none"> • Повишаване на обществената информираност за нуждата от опазване на околната среда; • Повишаване на обществената информираност и ангажираност в разделното събиране на отпадъци от бита.

Планът за действие към настоящата Програма представя необходимите средства, източниците на финансиране и отговорностите, свързани с реализиране на определените приоритети и мерки за тяхното постигане.

7. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Таблица 22. План на дейностите

№	Мярка	Дейности	Средства (лева)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Отговорни институции
ПРИОРИТЕТ 1 - СЪХРАНЯВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ И ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНИТЕ ПОКАЗАТЕЛИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА						
1.	Всички по Приоритет 1	Прилагане на превантивните инструменти за недопускане на замърсяване (ОВОС, Разрешителни режими, ISO 14000 и др.)	-	Общински бюджет, донори, бюджет на РИОСВ и РИОКОЗ	постоянен	Общинска администрация, РИОСВ, РИОКОЗ
2.	Контрол върху качеството на въздуха	Изготвяне на проектно предложение за кандидатстване по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № BG16M1OP002-5.002 „Актуализация на общинските програми за качеството на атмосферния въздух“ и подготовка на документация за възлагане на обществени поръчки	25 000	ОПОС 2014-2020	30.01.2019	Община Русе
3.	Контрол върху качеството на въздуха	Актуализация на общинската програма за качеството на атмосферния въздух	200 000	ОПОС 2014-2020	31.05.2021	Изпълнител по ЗОП
4.	Контрол върху качеството на въздуха	Контрол на източниците на емисии на територията на общината	10 000	Общински и държавен бюджет	2017-2020	Община Русе, РИОСВ
5.	Подобряване на качеството на въздуха	Изпълнение на мерките, заложи в Програма, за намаляване на нивата на замърсителите и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух на територията на община Русе за периода 2015-2020	Съгласно Програмата	Общински и държавен бюджет	постоянен	Общинска администрация
6.	Подобряване на качеството на въздуха	Изготвяне на проектно предложение за кандидатстване по процедура чрез подбор на проекти/директно предоставяне на БФП по Приоритетна ос 5, мярка 16 „Намаляване на замърсяването на атмосферния въздух чрез понижаване количествата на ФПЧ ₁₀ и NO _x “ от Индикативната годишна работна програма на „ОПОС 2014-2020“ за 2017 година	25 000	ОПОС 2014-2020	Съгласно крайния срок посочен в поканата – не по-късно от м. юни 2018 г.	Общинска администрация
7.	Контрол върху	Мониторинг на качеството на подземните води	-	ВиК Русе	2017-2020	РИОСВ, ВиК Русе

Програма за опазване на околната среда на община Русе, 2017-2020 г.

№	Мярка	Дейности	Средства (лева)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Отговорни институции
	качеството на водите					
8.	Контрол върху качеството на водите	Мониторинг на качеството на повърхностните води	-	Държавен бюджет	2017-2020	РИОСВ
9.	Контрол върху качеството на водите	Контрол на качеството на производствени отпадъчни води	-	ВиК Русе, фирми	2017-2020	ВиК Русе
10.	Опазване на качеството на земите и почвите	Възстановяване на почвеното плодородие на установени нарушени терени край селищните образувания; почистване и рекултивиране	30 000	Общински бюджет, МОСВ, МЗХ, външни донори по фондове и програми	2018-2020	Община Русе, ДДС „Дунав“, РУГ
11.	Подобряване на системата за ограничаване на шума в градската среда	Провеждане на измервания за установяване на максимални, средни и минимални еквивалентни шумови нива в dB на определените контролни пунктове в гр. Русе	3 000	Общински бюджет, бюджет на РИОКОЗ	постоянен	Община Русе, РИОКОЗ
12.	Подобряване на системата за ограничаване на шума в градската среда	Актуализиране на Плана за действие с конкретни мерки за ограничаване и намаляване на шума в околната среда, въз основа на актуализираната през 2017 година Стратегическа карта за шума на агломерация Русе; изпълнение на заложените в плана мерки	23 760	Общински бюджет	2017	Община Русе
13.	Опазване на биоразнообразието	Поддържане на благоприятно състояние на природните местообитания	20 000	Общински бюджет, СФЕС, донорски програми, НПО	2017-2020	Общинска администрация, РИОСВ, ДДС, РУГ
14.	Опазване на биоразнообразието	Участие в мониторинга на запазване на биоразнообразието	-	Общински бюджет, държавен бюджет, СФЕС, донорски програми, НПО	2017-2020	Общинска администрация, ИАОС, РИОСВ, ДДС, РУГ
15.	Опазване на биоразнообразието	Изпълнение на мерките от Раздел „Лечебни растения“, в т.ч. и в частта за контрол на билкосъбирачите и билкозаготвителните пунктове на територията на общината	-	Общински бюджет	постоянен	Общинска администрация, РДГ, ДДС, РИОСВ, Областна администрация
16.	Поддържане на зелени площи	Изработване на визия за развитие на зелените площи на територията на общината и включването ѝ в новия	-			

Програма за опазване на околната среда на община Русе, 2017-2020 г.

№	Мярка	Дейности	Средства (лева)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Отговорни институции
		общ устройствен план на Общината				
17.	Поддържане на зелени площи	Рехабилитиране на зелени площи, в т.ч. Екопарк „Парк на младежта“, Лесопарк „Липник“ и др.	60 000	Общински бюджет	2018-2020	Общинска администрация
18.	Всички по Приоритет 1	Сътрудничество с Румъния в областта на ООС и участие в съвместни проекти за използване на фондове на ЕС и др. подходящи фондове	-	Община, ПУДООС, МОСВ, СФЕС и донорски програми	постоянен	Община Русе, МОСВ, РИОСВ, Областна администрация
ПРИОРИТЕТ 2 - ПОДОБРЯВАНЕ НА СЪСТОЯНИЕТО И РАЗВИТИЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА СВЪРЗАНА С ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА						
19.	Подобряване на качеството на въздуха	Изпълнение на инвестиционните мерки заложи в Програма за намаляване на нивата на замърсителите и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух на територията на община Русе за периода 2015-2020	Съгласно Програмата	Общински и държавен бюджет, ОПРР, ПУДООС	постоянен	Общинска администрация, Топлофикация, Овергаз, Фирми
20.	Подобряване на качеството на въздуха	Проект: „Интегрирана система за градски транспорт на град Русе – 2 етап“	24 344 185,59	ОП „Региони в растеж 2014-2020“, Община Русе	48 месеца от подписване на договора за БФП (януари 2017 г.)	Община Русе
21.	Подобряване на качеството на въздуха и развитие на системата от зелени площи	Проект: „Реконструкция и рехабилитация на пешеходна среда и изграждане на зони за обществен отдих“	16 860 657,16	ОП „Региони в растеж 2014-2020“, Община Русе	30 месеца от подписване на договора за БФП (декември 2016 г.)	Община Русе
22.	Подобряване на качеството на въздуха	Проект: „Ремонт, прилагане на мерки за енергийна ефективност и мерки, съгласно Наредба №4 за достъпна среда на Комплекс за социални услуги за деца и семейства“	1 463 794,74	ОП „Региони в растеж 2014-2020“, Община Русе	30 месеца от подписване на договора за БФП (април 2017 г.)	Община Русе
23.	Подобряване на качеството на въздуха	Проект: „Ремонт на пет общински учебни заведения в гр. Русе, включително прилежащите им дворни пространства“	12 402 900,66	ОП „Региони в растеж 2014-2020“	30 месеца от подписване на договора за	Община Русе

Програма за опазване на околната среда на община Русе, 2017-2020 г.

№	Мярка	Дейности	Средства (лева)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Отговорни институции
					БФП (предстои през 2017 г.)	
24.	Подобряване на качеството на въздуха	Проект: „CIVITAS ECCENTRIC – Иновативни решения за устойчива мобилност на хора в периферните градски квартали и товарна логистика без вредни емисии в градските центрове“	1 247 991,68	Програма „Хоризонт 2020“	2016-2020	Община Русе
25.	Подобряване на качеството на въздуха	Проект: „Прилагане на мерки за енергийна ефективност на четири обекта от образователната, културната и социалната инфраструктура на община Русе“	2 752 918,60	Национален доверител екофонд, Община Русе	2017-2020	Община Русе
26.	Подобряване на качеството на въздуха	Проект: „Прилагане на мерки за енергийна ефективност на 17 сгради общинска собственост“	10 289 139,00	Национален доверител екофонд, Община Русе	2018-2020	Община Русе
27.	Подобряване на качеството на въздуха	Саниране и обновяване на многофамилни жилищни сгради	около 25 000 000	Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради	2017-2018	Община Русе
28.	Развитие на системата за управление на качеството на водите	Почистване на речни корита и водосбори извън и в урбанизираните територии	100 000	Общински бюджет, ПУДООС, СФТС, ТГС	2017-2018	Общинска администрация
29.	Развитие на системата за управление на качеството на водите	Реализиране на проект „Развитие на инфраструктурата за отпадъчни води – условие за повишаване качеството на живот в кварталите Средна кула и Долапите на гр. Русе“	42 240 802	СФЕС, Община Русе	2017-2020	Община Русе, "В и К" ООД
30.	Развитие на системата за управление на качеството на водите	Изграждане на канализация и пречиствателна станция за отпадъчни води /ПОСВ/ в гр. Мартен	28 000 000	СФЕС, Община Русе	2017-2020	Община Русе
31.	Развитие на системата за управление на качеството на водите	Изграждане на канализация и пречиствателна станция за отпадъчни води /ПСОВ/, с. Николово	28 000 000	СФЕС, Община Русе	2017-2020	Община Русе
32.	Развитие на системата	Изграждане на зона за управление на потреблението с	1 370 000	СФЕС, Община	2017-2020	Община Русе

Програма за опазване на околната среда на община Русе, 2017-2020 г.

№	Мярка	Дейности	Средства (лева)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Отговорни институции
	за управление на качеството на водите	цел подобряване на водоснабдяването в с. Николово и Лесопарк "Липник" (подмяна на водопроводната мрежа)		Русе		
33.	Развитие на системата за управление на качеството на водите	Изграждане на канализация и пречиствателна станция за отпадъчни води /ПСОВ/, с. Тетово	27 000 000	СФЕС, Община Русе	2017-2020	Община Русе
34.	Развитие на системата за управление на качеството на водите	Реконструкция на водопроводна мрежа с. Тетово	2 500 000	СФЕС, Община Русе	2017-2020	Община Русе
35.	Развитие на системата за управление на качеството на водите	Канализация и пречиствателна станция за отпадъчни води /ПСОВ/, с. Просена	19 000 000	СФЕС, Община Русе	2017-2020	Община Русе
36.	Развитие на системата за управление на качеството на водите	Канализация и пречиствателна станция за отпадъчни води /ПСОВ/, с. Сандрово	18 000 000	СФЕС, Община Русе	2017-2020	Община Русе
37.	Развитие на системата за управление на качеството на водите	Канализация и пречиствателна станция за отпадъчни води /ПСОВ/, с. Ястребово	18 000 000	СФЕС, Община Русе	2017-2020	Община Русе
38.	Развитие на системата за управление на качеството на водите	Канализация и пречиствателна станция за отпадъчни води /ПСОВ/, с. Хотанца	17 000 000	СФЕС, Община Русе	2017-2020	Община Русе
39.	Развитие на системата за управление на качеството на водите	Канализация и пречиствателна станция за отпадъчни води /ПСОВ/, с. Ново село	17 000 000	СФЕС, Община Русе	2017-2020	Община Русе
40.	Развитие на системата за управление на качеството на водите	Канализация и пречиствателна станция за отпадъчни води /ПСОВ/, с. Семерджиево	15 000 000	СФЕС, Община Русе	2017-2020	Община Русе
41.	Развитие на системата за управление на качеството на водите	Канализация и пречиствателна станция за отпадъчни води /ПСОВ/, с. Червена вода	16 500 000	СФЕС, Община Русе	2017-2020	Община Русе
42.	Развитие на системата за управление на качеството на водите	Канализация и пречиствателна станция за отпадъчни води /ПСОВ/, с. Долно Абланово	11 000 000	СФЕС, Община Русе	2017-2020	Община Русе
43.	Развитие на системата	Канализация и пречиствателна станция за отпадъчни	22 000 000	СФЕС, Община	2017-2020	Община Русе

Програма за опазване на околната среда на община Русе, 2017-2020 г.

№	Мярка	Дейности	Средства (лева)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Отговорни институции
	за управление на качеството на водите	води/ПСОВ/, с. Басарбово		Русе		
44.	Развитие на системата за управление на качеството на водите	Изграждане на Кула - водоем за допълнително водоснабдяване на Индустриалния парк	1 723 000	СФЕС, Община Русе	2017-2020	Община Русе, ВиК
45.	Развитие на системата за управление на качеството на водите	Разработване и реализиране на работен проект за канализация на с. Сандрово	20 000 000	СФЕС, Община Русе	2017-2020	Община Русе
46.	Развитие на системата за управление на качеството на водите	Реконструкция на сградна канализация в Детска ясла №15, на ул. „Околчица“ №4, гр. Русе	103 000	Община Русе	2017	Община Русе
47.	Развитие на системата за управление на качеството на водите	Изграждане на система за пречистване на отпадни води на Гребна база - ез. Липник, с. Николово	20 000	Община Русе	2017	Община Русе
48.	Изпълнение на мерките, заложи в ОПУДО 2016-2020	Изграждане на сортираща инсталация	10 000 000	Топлофикация ЕАД	2017 2018	Топлофикация ЕАД и Община
49.	Изпълнение на мерките, заложи в ОПУДО 2016-2020	Изграждане на инсталация за компостиране на разделно събрани биоразградими отпадъци	5 398 224	Отчисления по чл. 64 от ЗУО	2017-2019	Община Русе
50.	Изпълнение на мерките, заложи в ОПУДО 2016-2020	Изграждане на анаеробна инсталация за предварително третиране на разделно събрани биоразградими отпадъци	30 000 000	ОП „Околна среда 2014-2020“	2017-2020	Община Русе
51.	Изпълнение на мерките, заложи в ОПУДО 2016-2020	Въвеждане на мобилни центрове/площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата; освен разделно събрани специфични отпадъци, домакинствата ще могат да предават в мобилните центрове и отпадъци от хартия и картон, пластмаси, стъкло	100 000	Отчисления по чл. 64 от ЗУО	2017-2020	Община Русе
52.	Елиминиране на причините за загуба на биоразнообразие	Предприемане на действия за справяне с основните причини за загубата на биоразнообразие и намаляване на прекия натиск върху биоразнообразието	5 000 000	Общински бюджет, държавен бюджет, СФЕС	2017-2020	Община Русе
53.	Елиминиране на	Възстановяване на гори според изискванията на	33 000	Общински	2017-2020	Община Русе, РУГ

Програма за опазване на околната среда на община Русе, 2017-2020 г.

№	Мярка	Дейности	Средства (лева)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Отговорни институции
	причините за загуба на биоразнообразие	Лесоустройствения проект 2011-2021 г.		бюджет, държавен бюджет		
54.	По приоритет на населените места	Инициатива на Община Русе за финансиране на проекти на 13-те кметства от общината и кварталите „Средна кула“, „Долапите“, ДЗС и „Образцов чифлик“.	320 000,00	Община Русе	2017	Община Русе Кметове на кметства
55.	По приоритет на населените места	Изграждане на осветление на територията на град Русе	166 000	Община Русе	2017	Община Русе
56.	По приоритет на населените места	Изграждане на три броя пилони за знамена, ефектно осветление и благоустрояване пред комплекс Левента	140 800	Община Русе	2017	Община Русе
57.	Благоустрояване и подобряване на системата от зелени площи	Благоустрояване на жилищен блок „Скъта“, ж.к. „Родина 1“, гр. Русе	190 000	Община Русе	2017	Община Русе
58.	Благоустрояване и подобряване на системата от зелени площи	Благоустрояване на жилищен блок „Янтра 1“ в ж.к. „Възраждане“, гр. Русе	284 000	Община Русе	2017	Община Русе
59.	Благоустрояване и подобряване на системата от зелени площи	Благоустрояване на жилищен блок „Вела Пискова“ в ж.к. „Възраждане“, гр. Русе	66 000	Община Русе	2017	Община Русе
60.	Благоустрояване и подобряване на системата от зелени площи	Благоустрояване прилежащите пространства на ж.бл. 304 и ж.бл. 307, ж.к. „Чародейка Г-север“, гр. Русе	372 000	Община Русе	2017	Община Русе
61.	Благоустрояване и подобряване на системата от зелени площи	Благоустрояване на околните пространства между ул. „Шипка“ и ул. „Чипровци“, гр. Русе, II-ри етап	610 000	Община Русе	2017	Община Русе
62.	Развитие на системата от зелени площи	Изпълнение на 7 проекта на училища и детски градини, Национална кампания „За чиста околна среда“	34 066,20	ПУДОС	2017	Община Русе, съответната институция бенефициент
63.	Развитие на системата	Обновяване на 20 детски площадки на територията на	550 000	Община Русе	2017	Община Русе

Програма за опазване на околната среда на община Русе, 2017-2020 г.

№	Мярка	Дейности	Средства (лева)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Отговорни институции
	от зелени площи	гр. Русе				
64.	Развитие на системата от зелени площи	Създаване на зелени пояси от подходящи храсти и дървета, които да действат като шумозащитен екран и намалят замърсяването на атмосферния въздух от движението на МПС по натоварените пътни артерии и в жилищните зони	30 000	Общински бюджет	2018-2020	Общинска администрация
65.	Всички по Приоритет 2	Сътрудничество с Румъния в областта на ООС и участие в съвместни проекти за използване на присъединителните фондове на ЕС	-	СФЕС	2017-2010	Община Русе
ПРИОРИТЕТ 3 - ПОВИШАВАНЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ И ОБЩЕСТВЕНАТА АНГАЖИРАНост В ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА						
66.	Повишаване на институционалния капацитет	Разработване на Методика за поддържане и проверка данни и наблюдение на промените в околната среда	20 000	Община Русе	2017	Община Русе
67.	Повишаване на институционалния капацитет	Изготвяне на технически карти за наблюдение на промените в околната среда	20 000	Община Русе	2017	Община Русе
68.	Повишаване на институционалния капацитет	Създаване и поддържане на информационна система и база данни за състоянието на компонентите на околната среда	-	Общински бюджет, Трансгранични програми	2017-2018	Община Русе
69.	Повишаване на институционалния капацитет	Изготвяне на ежегоден отчет за изпълнението на програмата и внасянето му в ОбС Русе. Представяне на екземпляр от отчета в РИОСВ-Русе.	-	Общински бюджет	31 март, ежегодно	Община Русе
70.	Повишаване на институционалния капацитет	Обучение и повишаване на капацитета на служителите на общинска администрация за прилагане на екологичното законодателство	2 000	Общински бюджет	2017-2020	Община Русе
71.	Повишаване на институционалния капацитет	Своевременна актуализация и допълване на общинските наредби и програми с отношение към опазване на околната среда	-	Общински бюджет	2017-2020	Община Русе
72.	Повишаване на обществената информираност и ангажираност	Създаване на електронен бюлетин на интернет страницата на общината и информационни табла с актуална информация за състоянието на околната среда	-	Общински бюджет	2017-2020	Община, РИОСВ, ООп, спонсори

Програма за опазване на околната среда на община Русе, 2017-2020 г.

№	Мярка	Дейности	Средства (лева)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Отговорни институции
73.	Повишаване на обществената информираност и ангажираност	Провеждане на „Дни на екологията“ в гр. Русе и на други инициативи за отбелязване на световни и международни дни, свързани с опазването на околната среда.	15 000	Общински бюджет, спонсори	2017-2020	Община, РИОСВ, ООп, училища, НПО, спонсори
74.	Повишаване на обществената информираност и ангажираност	Организиране на информационни кампании;	20 000	Общински бюджет, ПУДООС, програми за безвъзмездно финансиране	2017-2020	Община, училища, НПО
75.	Повишаване на обществената информираност и ангажираност	Взаимодействие с НПО, действащи в областта на опазване на околната среда, за засилване участието на населението в система за разделно събиране на отпадъци	20 000	Общински бюджет	2017-2020	Община, организации по оползотворяване, училища, НПО

8. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Мониторинг, контрол, оценка и актуализация на общинската програма за опазване на околната среда

За да бъдат реализирани поставените с програмата задачи и постигнати заложените в нея цели е нужно предложените действия на Общината по опазване на околната среда да бъдат еднакво добре приети от Общинския съвет, общинското ръководство и съответните секторни специалисти. Изпълнението на конкретните мерки и дейности, които водят до постигане на планираните цели и действия, са задължение на Дирекция „Екология и транспорт“. Разпределението и прецизирането на задачите от Плана за действие към съответните експерти по специалности и включването им в годишната програма на Община Русе за съответната година е задължение на директора на Дирекция „Екология и транспорт“, а задължение на Началник отдел „Екология“ на Общината е да проследи планирането по години, изпълнението и спазването на определените конкретни срокове.

В съответствие с изискванията на чл. 79, ал. 5 от Закона за опазване на околната среда Кметът на Общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата, а при необходимост – и предложения за нейното допълване и актуализиране. На това основание и във връзка с чл. 52, ал. 9 от ЗУО с настоящата програма се предлага отчетът да се изготвя и внася в Общинския съвет до 31 март всяка година заедно с информацията за изпълнението на ОПУДО през предходната календарна година. Екземпляр от двата отчета се представя за информация и в РИОСВ-Русе.

Оперативните дейности, свързани с отчетността, организацията и координацията с други структури (в и извън Общината), имащи отношение към изпълнението и контрола на програмата, се изпълняват от инспекторите в отдел „Екология“ под прякото ръководство на главния инспектор от отдела.

Наблюдението и оценката на ОПООС ще се извършва с оглед постигането на ефективност и ефикасност от изпълнението ѝ. Предметът на наблюдение включва изпълнението на целите и приоритетите на Програмата, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни структури, организациите и юридическите лица, участващи в изпълнението им. **Наблюдението**, както и изпълнението на програмата е отговорност на Кмета на Общината и дирекция „Екология и транспорт“. В процеса на наблюдение ОБА осигурява спазването на принципите за партньорство, публичност и прозрачност. Наблюдението е важен елемент, който позволява да се засили или намали активността в конкретна насока, да се предприемат коригиращи действия, ако напредъкът е неудовлетворителен или ако условията се изменят.

Контролът върху изпълнението на Общинската програма за опазване на околната среда се извършва от Общинския съвет на Община Русе. Кметът представя пред Общинския съвет всяка година отчет за изпълнението на програмата, който се предоставя и на РИОСВ-Русе. В този отчет се отбелязват постиженията и слабостите при

изпълнението на програмата, които стават достояние и на обществеността чрез публикуването им на интернет страницата на Община Русе и по друг подходящ начин. При необходимост се правят предложения за допълване и актуализиране на програмата.

Оценката включва информация от наблюдението и от други източници на ефектите от предприетите действия и на резултатите от тях. Извършването на оценката ще осигури на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите. Оценката дава възможност да се проследи ефектът от планираните и реализираните дейности. Информация за оценката следва да се предостави по подходящ начин на обществеността, като по този начин се представят пред хората проблемите, планираните инициативи и най-вече напредъка по постигането на визията и главната стратегическа цел.

Общинската администрация следва своевременно да подготвя и внася проекти за финансиране на приоритетните дейности по опазване на околната среда от различни програми и източници.

Актуализация и допълване

Настоящата Общинска програма за опазване на околната следва да бъде актуализирана при съществени промени в националното законодателство или по съображения, които биха допринесли за подобряване на плана за действие.

Измененията, допълненията и актуализацията на Общинската програма за опазване на околната среда се приема от Общински съвет-Русе по предложение на Кмета на Общината.

9. ПРИЛОЖЕНИЯ

9.1 ПРИЛОЖЕНИЕ №1 - ПРЕГЛЕД НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Преглед на българското и европейското законодателство по опазване на околната среда до м. май 2017 г., в т.ч. и относно правомощията и задълженията на органите на местното самоуправление в областта на планирането и управлението на околната среда.

ОБЩО УСТРОЙСТВО И АДМИНИСТРАЦИЯ

Законои:

- Закон за опазване на околната среда (обн., ДВ, бр. 91 от 25.09.2002 г., посл. изм. и доп. ДВ., бр. 12 от 03.02.2017 г.)
- Закон за достъп до обществена информация (обн., ДВ, бр. 55 от 07.07.2000 г., посл. изм. ДВ., бр. 50 от 01.07.2016 г.)
- Закон за защита на личните данни (обн., ДВ, бр. 1 от 04.01.2002 г., посл. изм. и доп. ДВ., бр. 15 от 15.02.2013 г., доп. ДВ. бр. 81 от 14.10.2016 г.)

Правилници:

- Устройствен правилник на Министерство на околната среда и водите
- Устройствен правилник на Изпълнителната агенция по околна среда
- Правилник за устройството и дейността на предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда
- Правилник за устройството и дейността на регионалните инспекции по околната среда и водите
- Правилник за дейността, организацията на работа и състав на басейновите дирекции
- Правилник за устройството и дейността на дирекциите на националните паркове

Други:

- Тарифа за таксите, които се събират в системата на Министерство на околната среда и водите (приета с ПМС №136 от 13.05.2011 г., обн. ДВ, бр. 39 от 20.05.2011 г., посл. изм. и доп. Бр. 79 от 23.09.2014 г.)

СЕКТОР ВОДИ

Законои

- Закон за водите (обн., ДВ, бр. 67 от 27.07.1999 г., посл. изм. ДВ., бр. 12 от 03.02.2017 г.)

Наредби

- Наредба за нормите за водопотребление

- Наредба №1 от 10.10.2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води
- Наредба №1 от 11.04.2011 г. за мониторинг на водите
- Наредба №2 от 13.09.2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници
- Наредба №2 от 8.06.2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване
- Наредба №3 от 16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди
- Наредба №Н-4 от 14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностните води
- Наредба №5 от 30.05.2008 г. за управление качеството на водите за къпане
- Наредба №6 от 9.11.2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти
- Наредба №7 от 14.11.2000 г. за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места
- Наредба №9 от 16.03.2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели
- Наредба №11 от 25.02.2002 г. за качеството на водите за къпане
- Наредба №12 от 18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване
- Наредба №18 от 27.05.2009 г. за качеството на водите за напояване на земеделските култури
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието
- Наредба за ползването на повърхностните води

Тарифи

- Тарифа за таксите за водовземане, за ползване на воден обект и за замърсяване (в сила от 01.01.2017 г.)
- Тарифа за таксите, които се събират в системата на Министерство на околната среда и водите

Заповеди

- Заповед №РД-272/03.05.2001 г. за категоризацията на повърхностните води във водните обекти или в части от тях
- Заповед №РД-970/28.07.2003 г. на Министъра на околната среда и водите за определяне на чувствителните зони във водните обекти

- Заповед №РД-821/30.10.2012 г. на Министъра на околната среда и водите за организация на контролната дейност по влезли в сила разрешителни за заустване на отпадъчни води в повърхностни води.
- Заповед №РД-918/10.12.2012 г. на Министъра на околната среда и водите за ежегодно изпращане в МОСВ и в ИАОС на информация за нововъведени в експлоатация селищни пречиствателни станции за отпадъчни води
- Заповеди за определяне на санитарно-охранителни зони (СОЗ) около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците за минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди

Законодателство на Европейската общност

Рамкова Директива за водите и свързано законодателство

- Директива 2013/39/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 12 август 2013 година за изменение на директиви 2000/60/ЕО и 2008/105/ЕО по отношение на приоритетните вещества в областта на политиката за водите
- Решение за изпълнение (ЕС) 2015/495 на Комисията от 20 март 2015 година за определяне на списък за наблюдение на вещества в рамките на обхващащ целия Европейски съюз мониторинг в областта на политиката за водите, в съответствие с Директива 2008/105/ЕО на Европейския парламент и на Съвета
- Директива 2009/90/ЕО на Комисията от 31 юли 2009 г. за определяне, съгласно Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, на технически спецификации за химически анализ и мониторинг на състоянието на водите
- Директива 2008/105/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година за определяне на стандарти за качество на околната среда в областта на политиката за водите, за изменение и последваща отмяна на директиви 82/176/ЕИО, 83/513/ЕИО, 84/156/ЕИО, 84/491/ЕИО 86/280/ЕИО на Съвета и за изменение на Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета
- Директива 2006/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно качеството на сладките води, които се нуждаят от опазване или подобряване с цел да бъдат годни за живота на рибите
- Директива 2006/11/ЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни директиви
- Директива 2006/7/ЕС относно управление на качеството на водите за къпане
- Директива 98/83/ЕС относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека
- Директива 91/676/ЕЕС относно защита на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници
- Директива 91/271/ЕЕС относно пречиствателните станции за отпадъчни води от населени места
- Директива 80/68/ЕЕС за защита на подземните води от замърсяване с опасни вещества

- Директива 2007/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 година относно оценката и управлението на риска от наводнения

СЕКТОР ВЪЗДУХ

Законо

- Закон за чистотата на атмосферния въздух (обн., ДВ, бр. 45 от 28.05.1996 г., посл. изм. ДВ., бр. 12 от 03.02.2017 г.)

Наредби

- Наредба №12/15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух

Постановления

- Постановление №354 на МС от 28.12. 2012 г. за приемане на Наредба за норми за допустими емисии на серен диоксид, азотни оксиди и прах, изпускани в атмосферата от големи горивни инсталации

Протоколи и конвенции

- Конвенция за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния (Ратифицирана с Указ №332 от 19.02.1981 г. на Държавния съвет на НРБ - ДВ, бр. 16 от 24.02.1981 г, обн., ДВ, бр. 45 от 16.05.2003 г., в сила за България от 16.03.1983 г.)

Директиви

- Директива (ЕС) 2016/2284 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 година за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители, за изменение на Директива 2003/35/ЕО и за отмяна на Директива 2001/81/ЕО
- Директива (ЕС) 2015/2193 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 година за ограничаване на емисиите във въздуха на определени замърсители, изпускани от средни горивни инсталации
- Директива 2014/99/ЕС на комисията от 21 октомври 2014 година за изменение, с цел привеждане в съответствие с техническия прогрес, на Директива 2009/126/ЕО относно Етап II на улавянето на бензиновите пари при зареждането на моторни превозни средства на бензиностанции
- Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2008 година относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа
- Директива (ЕС) 2015/1480 на комисията от 28 август 2015 година за изменение на няколко приложения към Директива 2004/107/ЕО и Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, в които са определени правила относно референтните методи, валидирането на данни и местоположението на точките за вземане на проби при оценяване на качеството на атмосферния въздух
- Директива 2004/107/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 Декември 2004 година относно съдържанието на арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух

- Директива 2001/80/ЕС относно ограничаване на емисиите от определени замърсители, изпускани в атмосферния въздух от големите горивни инсталации
- Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 година относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването)
- Директива 94/63/ЕС за ограничаване на емисиите от ЛОС при съхранение и превоз на бензини между терминали и бензиностанции
- Директива 99/13/ЕС за ограничаване на емисиите от ЛОС при определени промишлени дейности
- Директива 2004/42/ЕО от 21 април 2004 година относно намаляването на емисиите от летливи органични съединения, които се дължат на използването на органични разтворители в някои лакове и бои и в продукти за преобоядисване на превозните средства и за изменение на Директива 1999/13/ЕО
- Директива 96/62/ЕО на Съвета от 27 септември 1996 година относно оценката и управлението на качеството на околния въздух
- Директива 1999/30/ЕО на Съвета от 22 април 1999 година относно пределно допустимите стойности за серен двуоксид, азотен двуоксид и азотни оксиди, прахови частици и олово в околния въздух
- Директива 2000/69/ЕО на Европейски парламент и на Съвета от 16 ноември 2000 година относно пределно допустимите стойности за бензен и въглероден оксид в атмосферния въздух
- Директива 2002/3/ЕО на Европейски парламент и на Съвета от 12 февруари 2002 година относно озона в атмосферния въздух

СЕКТОР ПРИРОДА

Законо

- Закон за биологичното разнообразие (обн., ДВ, бр. 77 от 09.08.2002 г., посл. изм. ДВ., бр. 58 от 26.07.2016 г.)
- Закон за лечебните растения (обн., ДВ, бр. 29 от 07.04.2000 г., посл. изм. ДВ., бр. 28 от 05.04.2011 г.)
- Закон за генетично модифицирани организми (обн., ДВ, бр. 27 от 29.03.2005 г., посл. изм. ДВ., бр. 58 от 26.07.2016 г.)
- Закон за защитените територии (обн. ДВ, бр.133 от 11.11.1998 г., посл. изм. ДВ, бр. 66 26.07.2013 г.)
- Закон за лова и опазване на дивеча (обн., ДВ, бр. 78 от 26.09.2000 г., посл. изм. ДВ., бр. 60 от 07.08.2015 г.)
- Закон за рибарството и аквакултурите (обн., ДВ, бр. 41 от 24.04.2001 г., посл. изм. ДВ., бр. 19 от 08.03.2011 г.)

Наредби и правилници

- Наредба №1 от 9.05.2006 г. за условията и реда за лицензиране на зоологическите градини, издадена от министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 43 от 26.05.2006)

- Наредба №2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, издадена от министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.)
- Наредба №3 от 31.10.2008 г. за маркирането и етикетирането на екземпляри от видовете съгласно Регламент 338/97 за опазване на видовете от дива фауна и флора чрез регулиране на търговията с тях (ДВ, бр. 97 от 11.11.2008 г.)
- Наредба №4 от 8.07.2003 г. за условията и реда за издаване на разрешителни за въвеждане на неместни или повторно въвеждане на местни животински и растителни видове в природата
- Наредба №5 от 1.08.2003 г. за условията и реда за разработване на планове за действие за растителни и животински видове
- Наредба №5 от 19.07.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складове за билки (ДВ, бр. 85 от 28.09.2004 г.)
- Наредба №6 от 23 октомври 2003 г. за минималните изисквания и условия за отглеждане на животни в зоологически градини и центрове за отглеждане и размножаване на защитени видове животни (ДВ, бр. 105 от 2.12.2003 г.)
- Наредба за работа с генетично модифицирани организми в контролирани условия, приета с ПМС №211 от 4.10.2005 г. (ДВ, бр. 81 от 11.10.2005 г.)
- Наредба за освобождаване на генетично модифицирани организми в околната среда и пускането им на пазара (приета с ПМС №212 от 4.10.2005 г. (ДВ, бр. 81 от 11.10.2005 г.)
- Правилник за устройството и дейността на Консултативно-експертния съвет за лечебни растения към министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 68 от 03.08.2001 г.)
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони
- Наредба за условията и реда за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони
- Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии
- Заповеди на Министъра на околната среда и водите за лечебните растения под специален режим (по ЗЛР, чл. 10, ал. 1, 2 и 3)
- Утвърденият от Министъра на околната среда и водите на 15.06.2006 година списък с Коефициенти за превръщане на количествата билки от свежо в сухо тегло (рандеман) по чл.43, ал.2, т.7 от ЗЛР

Конвенции

- Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания
- Конвенция по международна търговия със застрашени видове от дивата флора и фауна (CITES) - пълен текст, информация видове предмет на CITES
- Конвенция за опазване на мигриращите видове диви животни
- Рамсарска конвенция за влажните зони
- Европейска конвенция за ландшафта

- Конвенция за опазване на световното културно и природно наследство

Директиви

- Директива на Съвета №92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна
- Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно опазването на дивите птици
- Директива № 1999/22/ЕС на Съвета относно държането на диви животни в зоологически градини
- Директива 2001/18/ЕО НА Европейския парламент и на Съвета от 12 март 2001 година относно съзнателното освобождаване на генетично модифицирани организми в околната среда и за отмяна на Директива 90/220/ЕИО на Съвета.

СЕКТОР ПОЧВИ

Закони

- Закон за почвите (Обн. ДВ. бр.89 от 06.11.2007 г., посл. изм. бр. 98 от 28.11.2014 г.)
- Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (обн. ДВ бр. 43 от 29.04.2008 г.)
- Закон за опазване на земеделските земи (обн. ДВ бр. 35 от 24.04.1996 г., посл. изм. бр. 61 от 05.08.2016 г.)
- Закон за защита на растенията, (обн., ДВ бр. 91 от 10.10.1997 г., посл. изм. и доп. бр. 44 от 10.06.2016 г.)

Правилници

- Правилник за прилагане на Закона за опазване на земеделските земи (обн., ДВ, бр. 84 от 4.10.1996 г., изм., бр. 50 от 1.07.2011 г.)

Наредби

- Наредба №26 от 2.10.1996 г. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт, (обн. ДВ, бр. 89 от 22.10.1996 г., изм. и доп. – бр. 30 от 2002 г.)
- Наредба №3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (обн. ДВ. бр.71 от 12 Август 2008 г.)
- Наредба №4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите (обн. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009 г.)
- Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия (обн., ДВ, бр. 15 от 16.02.2007 г., в сила от 17.08.2007 г.)
- Наредба за реда и начина за инвентаризация, проучвания, извършване и поддържане на необходимите възстановителни мероприятия на площи с увредени почви (обн. ДВ. бр.62 от 4 Август 2009 г.)

СЕКТОР КЛИМАТ

- Закон за ограничаване изменението на климата (обн. ДВ, бр.22 от 11.03.2014 г., посл. изм. ДВ бр. 56 от 24.07.2015 г.))
- Регламент (ЕС) №1031/2010 на Комисията относно графика, управлението и други аспекти на търга на квоти за емисии на парникови газове съгласно Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за установяване на схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Общността
- Директива 2009/29/ЕО на Европейския парламент и Съвета за изменение на Директива 2003/87/ЕО с оглед подобряване и разширяване на схемата за търговия с квоти за емисии на парникови газове на Общността
- Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и Съвета за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и впоследствие за отмяна на Директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО
- Директива 2009/30/ЕО на Европейския парламент и Съвета за изменение на Директива 98/70/ЕО, по отношение на спецификацията на бензина, дизеловото гориво и газьола и за въвеждане на механизъм за наблюдение и намаляване на нивата на емисиите на парникови газове и за изменение на Директива 1999/32/ЕО на Съвета, по отношение на спецификацията на горивото, използвано от плавателни съдове по вътрешните водни пътища, и за отмяна на Директива 93/12/ЕО
- Регламент (ЕО) №443/2009 на Европейския парламент и Съвета за определяне на стандарти за емисиите от нови леки пътнически автомобили като част от цялостния подход на Общността за намаляване на емисиите на CO₂ от лекотоварните превозни средства
- Директива 2003/87/ЕО от 13 октомври 2003 година за установяване на схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Общността и за изменение на Директива 96/61/ЕО на Съвета

СЕКТОР ОТПАДЪЦИ

Закони

- Закон за управление на отпадъците (обн. ДВ, бр.53 от 13.07.2012 г., посл. изм. ДВ., бр. 105 от 30.12.2016 г.)
- Закон за ратификация на Базелската конвенция за контрол на трансграничния превоз на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане (обн., ДВ, бр. 8 от 26.01.1996 г.)

Наредби

- Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори (Приета с ПМС №351 от 27.12.2012 г., обн., ДВ, бр. 2 от 8.01.2013 г., посл. изм. бр. 66 от 28.08.2015 г.)

- Наредба №1 от 09.02.2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения (обн., ДВ, бр. 13 от 17.02.2015 г.)
- Наредба №7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 111 от 27.12.2013 г., посл. Изм. и доп., бр. 7 от 20.01.2017 г.)
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, приета с ПМС №20 от 25.01.2017 г. (Обн. ДВ, бр. 11 от 31.01.2017 г.)
- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС 277 от 5.11.2012 г. (Обн., ДВ, бр. 89 от 13.11.2012 г., в сила от 13.11.2012 г.)
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци (приета с ПМС № 53 от 1999 г., ДВ, бр.29/1999 г.)
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки (обн., ДВ, бр. 85/06.11.2012 г., изм. и доп., бр. 76/30.08.2013 г.)
- Наредба №3 за изискванията към инсталации, произвеждащи титанов диоксид (обн. ДВ, бр. 49/04.06.2013 г.)
- Наредба №2 от 23.07.2014 г. за класификация на отпадъците (обн., ДВ, бр. 66 от 08.08.2014 г., изм. и доп., бр. 32/21.04.2017 г.)
- Наредба №4 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр. 36 от 2013 г.)
- Наредба №7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 81 от 17.09.2004 г.)
- Наредба №6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (обн., ДВ, бр. 80 от 13.09.2013 г., в сила от 13.09.2013 г. изм. и доп., бр. 13 от 07.02.2017 г.)
- Наредба №1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (обн., ДВ, бр. 51 от 20.06.2014 г.)
- Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства (Приета с ПМС №11 от 15.01.2013 г., обн., ДВ, бр. 7 от 25.01.2013 г., посл. изм. бр. 57 от 28.07.2015 г.)
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (Приета с ПМС №201 от 04.08.2016 г., обн., ДВ, бр. 63 от 12.08.2016 г.)
- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти (приета с ПМС №352 от 27.12.2012 г., обн. ДВ. бр.2 от 08.01.2013 г.)
- Наредба №3 от 05.08.2014 г. за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили,

маркирането и почистването му, както и за третирането и транспортирането на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили (обн., ДВ, бр. 70 от 22.08.2014 г.)

- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване (приета с ПМС №56 от 13.11.2013 г., обн. ДВ, бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 01.01.2014 г.)
- Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса (приета с ПМС №76 от 12.04.2016 г., обн., ДВ, бр. 30 от 15.04.2016 г., в сила от 16.06.2016 г.)
- Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (приета с ПМС №120 от 30.05.2008 г., обн., ДВ, бр. 53 от 10.06.2008 г., посл. изм. бр. 100 от 19.11.2013 г.)
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми (Приета с ПМС №221 от 14.09.2012 г., обн. ДВ. бр.73 от 25.09.2012 г.)
- Наредба за реда и начина за изчисляване на размера на финансовата гаранция или еквивалентна застраховка и за предоставяне на годишни справки-декларации при трансграничен превоз на отпадъци (Приета с ПМС № 95 от 10.07.2014 г., обн., ДВ, бр. 59 от 18.07.2014 г.)

Постановления

- Постановление №209 на МС от 20 август 2009 г. за осигуряване на финансиране за изграждането на регионални системи за управление на битовите отпадъци, на регионалните съоръжения за предварително третиране на битовите отпадъци и за закриването на общински депа за битови отпадъци (обн., ДВ, бр. 68 от 25.08.2009 г.)

Директиви

- Директива 2015/720/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета от 29 април 2015 година за изменение на Директива 94/62/ЕО по отношение на намаляване на потреблението на тънки пластмасови торбички за пазаруване
- Директива 2013/56/ЕОС на Европейския Парламент и на Съвета от 20 ноември 2013 година относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори по отношение на пускането на пазара на преносими батерии и акумулатори, съдържащи кадмий и предназначени за използване в електрически инструменти без захранващ шнур, както и на клетъчни батерии с ниско живачно съдържание и за отмяна на Решение 2009/603/ЕО на Комисията
- Директива 2013/28/ЕС на Комисията от 17 май 2013 г. за изменение на приложение II към Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от употреба превозни средства
- Директива 2012/19/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 година относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО)
- Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 година относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването (преработена)

- Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 година относно отпадъците и за отмяна на определени директиви
- Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 година относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори, и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО
- Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 година относно депонирането на отпадъци
- Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 година относно опаковките и отпадъците от опаковки
- Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 година относно излезлите от употреба превозни средства
- Директива 2002/96/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 януари 2003 година относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО)
- Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 година за обезвреждането на полихлорирани бифенили
- Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 година за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието

СЕКТОР ПРЕВАНТИВНА ДЕЙНОСТ

- Конвенция за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст
- Директива 2014/52/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 година за изменение на Директива 2011/92/ЕС относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда
- Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда
- Директива 85/337/ЕЕС относно оценката на въздействието върху околната среда, изменена с Директива 97/11/ЕС, изменена и допълнена с Директива 2003/35/ЕС относно участието на обществеността при изготвянето на някои планове и програми, касаещи околната среда
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (обн., ДВ, бр. 25 от 18.03.2003 г., посл. изм. и доп. ДВ., бр. 12 от 12.02.2016 г.)
- Правилник за функциите, задачите и състава на Висшия експертен екологичен съвет към министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 19 от 13.03.2015 г.)
- Правилник за изменение и допълнение на Правилника за функциите, задачите и състава на експертните екологични съвети към РИОСВ, приета на Колегиум на МОСВ на 09.03.2015 г., утвърден със Заповед №РД-223/06.04.2015 г. на министъра на околната среда и водите

- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (обн., ДВ, бр. 57 от 02.07.2004 г., посл. изм. и доп. ДВ., бр. 12 от 12.02.2016 г.)
- Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 година относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда
- Протокол за Стратегическа екологична оценка към Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст (в сила от юли, 2010 г.)
- Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни (Приета с ПМС № 238 от 2.10.2009 г., обн., ДВ, бр. 80 от 9.10.2009 г., посл. изм. и доп., бр. 5 от 19.01.2016 г.)
- Директива 2008/1/ЕО за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването
- Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на съвета от 24 ноември 2010 година относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването)
- Директива 2012/18/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 година относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, за изменение и последваща отмяна на Директива 96/82/ЕО на Съвета
- Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (обн., ДВ, бр. 10 от 04.02.2000 г., посл. изм. и доп. ДВ., бр. 102 от 29.12.2015 г.)
- Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети
- Наредба за условията и реда за определяне на отговорността на държавата и за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация
- Наредба №1 от 29.10.2008г. за вида на превантивните и оздравителните мерки в предвидените случаи от Закона за отговорността за предотвратяване е отстраняване на екологични щети и за минималния размер на разходите за тяхното изпълнение
- Директива 2004/35/ЕО от 21 април 2004 г. относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологични щети

СЕКТОР ШУМ

- Закон за защита от шума в околната среда (обн. ДВ бр. 74 от 13.09.2005 г., посл. изм. и доп., бр. 12 от 03.02.2017 г.)
- Наредба №54 от 13.12.2010 г. за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда
- Наредба №6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните

стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението

- Наредба №3 от 25.04.2006 г. за изискванията за създаването, поддържането и съдържанието на регистрите на агломерациите, основните пътища, железопътни линии и летища в страната
- Наредба за изискванията към разработването и съдържанието на стратегическите карти за шум и към плановете за действие

КООРДИНАЦИЯ НА КОНТРОЛНАТА ДЕЙНОСТ:

- Наредба за вида, размера и реда за налагане на санкции при увреждане или при замърсяване на околната среда над допустимите норми и/или при неспазване на определените емисионни норми и ограничения (Приета с ПМС №247 от 30.08.2011 г., обн., ДВ, бр. 70 от 09.09.2011 г., посл. изм, бр. 76 от 30.08.2013 г.)

9.2 ПРИЛОЖЕНИЕ №2 - РАЗДЕЛ „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Раздел „Лечебни растения“ е разработен като отделен документ и се прилага отделно от основната Програма.